49րդ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 1368 — Կ. ՊՈԼԻՍ — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 7/20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1905 — 23 ՇԵՎՎԱԼ 1323 > 7 ՔԵԱՆՈՒՆԸ ԷՎՎԷԼ 1321

Journal Arménien MANZOUMÉ-I-EFKIAR, Grand' Rue de la S-Porte, CONSTANTINOPLE

[illegible]

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
88, Գալը Ալի ճամբայի, 88
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւնները ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

[illegible]
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ — ... 60 ղր. 50 ղր. — ... 108 » 60 » — ... 25 Ֆր. 18 »

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցման համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Առեւտրական Կեանքը

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԻՐԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԼԱՍԹԻԿԸ Ի՞ՆՉՊԷՍ ԿԸ ԲՈՒՍՆԻ

ԼԱՍԹԻԿԻՆ ԴԵՐԸ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՃԱՐՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Խօսակցութեան մը մէջ կը գանգատէր մէկը թէ ձմեռուան այս եղանակին ո՛րքան դրամ կը վճարենք լասթիկներու, որոց տեսակն ալ հետզհետէ կը գէշնայ հակառակ գիները սուղնալուն, ու այս առթիւ կը հարցնէր նաեւ թէ ինչ՞ կը շինուին արդեօք այս լասթիկները: Խօսակիցը, սրամտութիւն մը ընելու համար, կ'ըսէր թէ լասթիկը գետնէն կը բուսնի,— Սրամտութիւն մը որ սակայն իրականութիւն է:

Լասթիկը ծառի մը նման գետնէն չի բուսնիր թէեւ, բայց անկէ ալ մեծ տարբերութիւն մը չունի, որովհետեւ լասթիկը ուրիշ բան չէ, այլ գետինը բուսնող տեսակ մը ծառերու երակաց մէջ շրջան ընող հիւթն ու ծուծը: Ո՛չ թէ միայն մեր հագած լասթիկները, այլ մեր զանազան պէտքերը գոհացնող գեռ [illegible]

[illegible]

ձային երկիրներու, ինչպէս Պրազիլիոյ, Սէյլանի, Մատակասքարի, եւ այլն յատուկ տեսակ մը ծառերու կաթնամած հեղուկ հիւթն է: Այս ծառերը, որոց տեսակը մինչեւ 88-90 կը հանէ Զէլիկման, տաք միանգամայն խոնաւ կլիմայ մը ու թրմած հող կ'ուզեն, ուր առանց միակութեան ու դարմանումի կ'աճին կը մեծնան և մինչեւ 70-80 ոտք կը բարձրանան: Երբ ութ կամ տասը տարեկան ըլլան՝ այս ծառերը կ'սկսին այլեւս լասթիկ արտադրել:

Մայիս, Յունիս ամիսներուն այդ երկիրներու բնիկները կ'երթան անտառ լասթիկ քաղելու: Նախ ծառին կճեպն տապարի հարուած մը, որ ճեղքելով կեղեւը՝ կը հասնի մինչեւ սիրտը: Այդ ճեղքէն դուրս կը ծորէ մածուցիկ հեղուկ հիւթը՝ լասթիկը, զոր կը հաւաքեն ճեղքերուն ներքեւ դրուած ամաններուն մէջ: Ապա այդ հիւթը արեւուն ճառագայթներուն տակ կամ կրակի վրայ տաքցնելով կը չորցնեն, կը կարծրացնեն ու տակառներով կամ ուրիշ պատատումով կ'արտածեն: Մէկ ծառին վրայ մինչեւ 4-6 ճեղքեր կը բանան, որոցմէ 5-6 քիլօ լասթիկ կրնայ քաղուիլ ու գործաւոր մը կրնայ տարին 4-500 քիլօ լասթիկ հաւաքել:

Ծառերու այս հիւթը՝ զոր անյիշատակ ժամանակներէ հետէ Ամերիկայի բնիկները իրենց զանազան պէտքերուն համար կը գործածէին, առաջին անգամ 1736ին Ֆրանսացի ուղեւորի մը՝ Գոնդամինի ուշադրութիւնը գրաւեց և անկէ նմոյշ մը ղրկեց Բարիզի գիտութեանց Ակադեմիային: 1750ին [illegible]

[illegible]

ցան զանազան խուլութիւններու մէջ լուծել լասթիքը, և անոր խմորով կերպասներ ու կտաւներ ծեփել: Այս ձեռնարկին մէջ ամենէն յաջող եղան երկու Անգլիացիներ, որոնք Անգլիոյ մէջ առաջին ջրորդել վերարկուներու գործարանը հիմնեցին և ամէնէն ընտիր ու կատարեալ գործեր արտադրելով, մեծ հռչակ հանեցին, նիւթապէս ալ ոչ նըւազ վարձատրուելով:

Այդ թուականէն ի վեր լասթիկի ճարտարութիւնը սկսաւ յառաջանալ: Այլ սակայն լասթիկը մեծ թերութիւն մը ունէր: Իր անտանելի գէշ հոտէն զատ՝ 30-40 աստիճան տաքութեան մէջ ժամանակ մը մնալով՝ կը թուլնար, կը փակչոտէր, իսկ 0 աստիճան ցուրտի մէջ կը կարծրանար ու կը ճաթրտէր: Այս թերութիւնը մեծ արգելք մ'էր լասթիկէ ուրիշ նիւթեր պատրաստուելուն:

1842ին Ամերիկացի մը լասթիկի այս թերութեան դարմանը գտաւ ծծմբաւորումը հնարելով: Այս ճարտարագործը փորձելով տեսաւ թէ 10 մաս, մաքուր լասթիկը լուծելով և 2 մաս ծծումբի հետ բաղադրելով, 130-135 ջերմաստիճան բարեխառնութեան մէջ լասթիկին առաձգականութիւնը, ինչպէս նաեւ կըցումը կը չափաւորուէր ու կը ստանար այնպիսի յատկութիւն մը, որով լասթիկը կրնար առանց դիմացկուն ըլլալ և տաքին ու ցուրտին առջեւ:

Ուրիշ հնարիչ մը 1848ին աւելի կարեւոր հնարք մը ըրաւ: Դիտեց թէ ծըծմբաւորումի գործողութեան մէջ ծըծումբին քանակութիւնը ո՛րքան շատ ըլլայ, նոյն համեմատութեամբ լասթիկին բաղադրութիւնը աւելի կարծր կ'ըլլայ ու ամէնէն պինդ փայտերու կամ եղջիւրի յատկութիւնը կ'ունենայ:

Այս երկու հնարքները, ծծմբաւորումն ու կարծրացումը և անոնց հետեւող նոր մեթոտներ ու միջոցներ լասթիկի ճարտարութեան առջեւ լայն ասպարէզ մը բացին:

Այժմ Եւրոպայի մէջ հարիւրաւոր գործարաններ կ'աշխատին լասթիկէ նիւթեր, ինչպէս վիրաբուժական գործիքներ, վրանոցներ, ժապաւէններ, սանտրեր, կօճակներ, ապարանջաններ, կօշիկներ ու այս կարգի այլազան վաճառքներ պատրաստելու: Վերջին տասը տարուան մէջ լասթիկին Եւրոպա ներածումը կրկնապատկուած է:

Լասթիկ ներածող գլխաւոր երկիրն է Անգլիա: Լիվըրփուլէ տարին 16 միլիոն քիլօ կը ներածուի, ու Լոնտոնէ 2 միլիոն քիլօ: Երկրորդ կարգի լասթիկ ներածող երկիրներն են Ֆրանսա, Հոլանտա, Պելճիքա: Հավր, Ռոթերտամ ու Անվէրս նաւահանգիստները տարին $1^1/_2$էն 2ական միլիոն քիլօ լասթիկ կը ներածեն:

Անգլիա ու Ֆրանսա ամէն ջանք ի գործ կը դնեն լասթիկի ծառերու մշակութիւնը իրենց ասիական ու ամերիկեան գաղթավայրերու մէջ տարածելու համար և մասամբ յաջողած են:

Ա. ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱՅԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՄՐՑՈՒՄԸ

Ամսոյս մէջ բամբակի գինը քանի մը ելեւէջներէ ետք 6.40ի բարձրացաւ: Անցեալ ամիս հրապարակի վրայ եղած գործերը շատ անկարեւոր էին և upof ապրանք ունեցողներ ծախել ուզեցին, հակառակ գիներու բարձրացման:

Կանգունը 30 փր.ի ծախուելիք ֆինիշլի խամ չկայ, իսկ ֆինիշսիզը և 40 փր.նոց ֆինիշլի ու ֆինիշսիզ տեսակները թէ՛ քիչ են և թէ շատ խնդրանք ունին: Կանգունը 50-60 փր. ծախուելիք տեսակներէն կան, իսկ 40 փր. ծախուելիք տէվէլի խամ չի գտնուիր:

Իտալական լայն մահուտի շատ չկայ հրապարակին վրայ: 30-40 ղրշ.նոց տեսակներու վրայ շատ խնդրանք կայ: Իսկ 40-60 ղրշ.նոցներու վրայ բաւական խնդրանք կայ:

Դապօրին խնդրանքը շատ է, բաւական ալ ապրանք կայ հրապարակի վրայ: Գիներու մասին որոշ բան մը կարելի չէ ըսել: Շատ ունեցողը $^1/_2$-1 ղրշ.ի տարբերութիւնը չի նայիր, կը ծախէ: Եղանակին համեմատ շատ տեսակ պասմաներ կան, բայց սպառումը քիչ է: Դապօդ պասմա ալ կը գտնուի տեսակաւոր:

Բազենի 68-70 փր.նոց տեսակները կան, բայց վարնոց տեսակներ կը պակսին: Նոր գիները բարձր են և այս ապրանքէն ունեցողները բաւական կը շահին:

Կարմիր վըլուրի բանուած տեսակները 110 փր.ի կը ծախուին: Խնդրանքը շատ է: Պէք ռենկ գոյներէն խոշոր բարբիներ մինչեւ 100 փր.ի ծախուեցան: Վըլուրին և բազէնին ընդհանրապէս կարմիր և փինչէ գոյներուն վրայ շատ [illegible]

Տօֆումային ամէն տեսակները կան: IIIը 45 փր. կ'արժէ 7 փր. տարբերութեամբ և Iը 68 փր., 9 փր. տարբերութեամբ:

Տիւզ ալճի մէջը ճերմակ տեսակը պակաս է, մնացեալ տեսակները ամբողջ են: Ինգլ. վիօթն քիչ շատ կը գտնուի, նաեւ անճիճան, իսկ պրօշիլի վիօթին տեսակը պակաս է, թէեւ քիչ շատ խնդրանք կայ:

Կիւբեն օղի վրայ խնդրանք կայ, բայց տեսակը կը պակսի: Համա բաֆլիցեն խնդրանքը քիչ է, բայց տեսակ ալ չկայ:

Այս տարխնդրանքը քիչ է որիլ, ապինաթօյի գօլ սատատիի վրայ, թէեւ տեսակը ամբողջ են:

Վարնոց յաքի, միլթօնի, քասթօրի տեսակը կը գտնուին, իսկ թըրիքօներու տակները պակաս են: Նոր գիներն ալ բարձր են: Ծանր քասթօրներ տեսակ կը գտնուին: Անգլ. գըլ ֆասօնը, սեւ ու էլվան կամ կալ, սաթէնք են. պակաս են եւ նոր գալիքն ալ, տեսակին համեմատ, 40 60 փր. սուղ են: Նուվօթէ քօսթիւմցուներ միշտ կան և կրնան յաջողցուիլ:

Իբրեւ նորութիւն, յիշենք որ աւստրիական գործարանները սկսած են մեր հրապարակին վրայ մրցիլ իտալականներուն հետ, որովհետեւ Հունգարիա նոր գործարաններ հաստատած ըլլալով, այլ եւս Աւստրիայէն չի քաշեր իրեն պէտք եղած ապրանքները: Այս պատճառաւ աւստրիական գործարանատէրերը սկըսած են առեւտրական նոր շահաստաններ փնտռել Թուրքիոյ մէջ և մրցիլ իտալական ճարտարարուեստին դէմ, ինչպէս որ 8-10 տարի առաջ ալ իտալականները սկսած էին մրցիլ անգլիականներուն դէմ: Բայց հիւսէյական ճարտարարուեստի մէջ առաջնութիւնը ընդհանրապէս կը պատկանի միշտ անգլիական գործարաններուն:

Թէեւ բամբակին գինը բարձրացած է, բայց ապրանքներու գիներուն վրայ ազդեցութիւն չէ ըրած: Խանութպաններն աղէկ կ'ընեն եթէ իրենց ունեցած պատրաստ ապրանքը ձեռքէ հանելու աշխատին, մանաւանդ հոգ տանելու են որ եղանակի ապրանքներուն բանուած և չբանուած տեսակները չաւելնան իրենց քով: Լաւագոյն է գին կտրել և երկար պայմանաժամերով ծախել մանաւանդ այն ապրանքները, որոնց տեսակները կտրած են և կամ որոնց եղանակը անցնելու վրայ է:

Այս եղանակին մէջ ապապրանք տալը սխալ է, մինչեւ ապրանքին հասնիլը՝ եղանակը կ'անցնի եւ ապրանքը վաճառականին ձեռքը կը մնայ:

ԱՐՀԵՍՏԻՆ ՍԷՐԸ

ՄԵՐ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Մեր արհեստաւորներէն շատեր անձնական գծուծ շահերու նկատումներով, չեն թողուր որ արհեստին գաղտնիքը աշկերտներուն հաղորդուի, այն երկիւղով թէ մի՛ գուցէ անոնք աւելի ճարպիկ ըլլան, արհեստին գաղտնիքին տեղեկանան և իրենցմէ աւելի լաւ դիրք ունենալով՝ սասերեն իրենց կարծեցեալ, անուանական արժանիքը: Այս մտածումը, հարկաւ կուշտ, անազնիւ և միշտ վերապահող դիրք մը պիտի տայ վարպետին՝ աշկերտին հանդէպ, որով հակակրութիւն մը կը ծնի երկուքին մէջ, որոնք ա՛լ չեն կրնար համաձայնիլ իրարու հետ, և աշկերտը կը հարկադրուի հեռանալ միայն՝ ափսոսալով իր վատնած ժամանակին և վարպետին ծառայած քանի մը ապարդիւն տարիներուն համար: Այսպէս հեռացող աշկերտին հոգին, որ թերեւս ազնուանար, կոկուէր և արդիւնալից արհեստաւորի մը վերածուէր, կ'անբարոյանայ և կը կորսընցնէ ամէն փափուք ու եռանդ: Այս պայմաններուն մէջ եթէ երբեք արժամաւոր արհեստաւորներ ելած են, սատափիւ շատ շնորհաւորելի է իրենց փափաքը և յարատեւութիւնը, որոնցմով հաղթած են ամէն դժուարութիւն և յաջողած են արհեստին ոգին ըմբռնելու:

Դուռներու մէջ, երբ ծնողք մը իր զաւակը արհեստաւոր վարպետի մը կը տանի՝ արհեստի դնելու համար, իր յանձնարարութեան բանաձեւն է «միսը քեզի, ոսկորն ինծի»: Յաճախ ագէտ արհեստաւորը սաով իրաւունք կուտայ ինքզինքին ամէնէն ագեղ և բիրտ կերպով վերաբերուելու աշկերտին հանդէպ, մոռցնելով անոր մէջ արժանապատուութեան և բարոյական կորովի ու ազնիւ «ես»ի ամէն զգացում: Բազմաթիւ աշկերտներ այս կերպով հեռացած են ասպարէզէն՝ վիրաւորուելով վարպետներու ցուրտ աչնամարհանքներէն:

Արհեստաւորական կեանքէ առնուած պատմութիւն մը կրնայ գաղափար մը տալ մանաւանդ հին արհեստաւորներու ըմբռնումներուն նկատմամբ: Դերձակ մը շուզիլով որ իր աշկերտը արհեստին գաղտնիքին, — ձեւին — տեղեկանայ, ցերեկները ուրիշ բաներով կը զբաղի և գիշերուան կը թողու ձեւելը, որպէսզի չտեսնէ ու չսորվի: Տղան սակայն, խելացի և սրամիտ, գործը կը կռահէ և արհեստին սիրովը վառուած, կը չարչարէ միտքը՝ միջոց մը գտնելու և ձեւ սորվելու համար: Վերջապէս հնարը կը գտնէ: Վարպետին խանութին դրանը ճեղքէն ամէն գիշեր, ցուրտին ու բուքին, գաղտնի կը դիտէ վարպետին ձեւելը և կը սորվի: Բայց այս սրամտութիւնը, յարատեւութեան ոգին ու համբերատարութիւնն ունեցողները քիչեր կ'ըլլան: Միւսնե՞րը, միջակնե՞րը, մաքի բացարձակ ընդունակութենէ զուրկ գտնուողնե՞րը: Այս կերպով արդէն շատ մը վարպետներու գաղտնիքները՝ իրենց հետ մէկտեղ՝ գերեզման իջած են:

Այս պայմաններուն մէջ, զօրս բարեբախտաբար կարելի է անցեալին պատկանեցնել այլ եւս, ինչ յառաջդիմութիւն կարելի էր յուսալ արհեստաւորութեան մէջ:

* * *

Գործնական դաստիարակութեան պակասը մեր վարժարաններուն մէջ, ուր փոխանակ դրական մարդիկ արտադրելու, կը սիրենք վերացական մտքերով և գործնական ըմբռնումներէ զուրկ սերունդներ հասցնել, պատճառ մըն է որ դպրոցի երես տեսնողներ կամ ուսումնականներ միշտ մխասումի և զզուանքի արտայայտութիւնով մը խօսին արհեստաւորական ասպարէզէն, և ուրիշ վերացական ասպարէզներու մէջ փորձեն գտնել իրենց մտքի ու սրտի մշակութիւնն ու ֆիզիքական, մտաւորական ու բարոյական

(Շարունակութիւնը կարդալ Դ. երես)

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ

Քառասուն Փարայով

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԼԱ
ԹԱՐՄԸՏԻՒՆԵԱՅԷՆ ԱՄՈՒՏԼՐԵԱ

Գահավիժումը ո՛րչափ սարսռազդեցիկ էր որ ուղեւորներուն ամէնքն ալ բալլոնին ամրապէս կառչած իրենց աչքերը գոցեցին, արհաւրոտ մահը չի տեսնելու համար: Բալլոնը սապառնավաքար վարի սառնակոյտին վրայ իյնալով կտոր կտոր պիտի ընէր ուղեւորներուն ամէնքն ալ:

Եւ սակայն, հակառակ զիրենք նախապաշարող երկիւղին, ուղեւորները հանճատարար թեթեւ ընդհարում մը միայն լսեցին, ուրկէ ետք սկսաւ անձրեւի կաթիլներու նման ջուր կաթկթել իրենց վրայ:

Մահուան ճգնաժամը անցած էր, ամէնքն ալ մեռած կը կարծէին զիրենք: Այս պատճառաւ, սարսափը դեռ չէր անհետացած անոնց սրտէն, որոնք ահ ու դողով սկսան դիտել զիրենք շրջապատող վտանգը:

Բալլոնը լճակի մը մէջ ինկած էր, ուր քիչ մը սայթաքելէ ետք, գտած էր իր հաւասարակշռութիւնը: Ուղեւորները պաղ տուշով մը միայն ազատած էին, առանց ո և է արկածի ու վտանգի:

Սըր Մօրլըթօն որ այս պարագայիս ամէնէն աւելի վախ զգացողն էր, իրենց այս անակնկալ ազատութեանը չկրնալով խելք հասցնել,

—Ի՛նչ եղաւ, գոչեց: Ի՞նչպէս ինկանք ջրվէժէն, որ այսպէս անվտանգ կրցանք փրկուիլ: Անդունդին սառնակոյտը ի՞նչպէս եղաւ որ չխորտակեց բալլոնը:

Լավառէս հիմա յաղթական դէմք մը առնելով,

—Նախախնամութիւնը փրկեց մեզ, գոչեց: Ջրվէժին այս յատակը տաք ջուրի հասանք մը պէտք է կենայ, որուն շնորհիւ լիճ մը գոյացած է հոն, ջուրի տաքութիւնը պատճառ եղած է որ լիճը չի սառի: Անհաւանիկ մեր բալլոնը այսչափ սառերուն վրայ անցնելէ ետք, այս տաք ջուրի լիճին մէջ ինկած է, և ա՛յն պատճառաւ միայն զերծ մնացած ընդհարումին ջախջախումէն:

Լավառէսի այս բացատրութիւնը նոր կեանք պարգեւեց բոլոր ուղեւորներուն ալ, որոնք ճշմարտապէս եռ դարձած կը նկատէին զիրենք գերեզմանին դռնէն: Ուստի ամէնքն ալ իրենց փրկութեան միա՛կ պատճառը եղող տաք ջուրի հասանքը գտնելու դիտումով, երբ չորս կողմը կը դիտէին, զարմանքով տեսան որ ապառաժներուն մէջէն մարդաչափ հաստութեամբ տաք ջուրի գետակ մը կը հոսէր, որուն վրայէն կը բարձրանար շոգիի թանձր ամպ մը:

Ուղեւորները երկիւղի ու ուրախութեան առաջին պատուորութիւնները անցընելէ ետք, յանկարծ ձայներ մը լսեցին գետեզերքէն, ուր դառնալով, տեսան որ ծառի մը կոճղին մէջ նստած երկու անձինք զիրենք դէպ ի գետեզերք կը հրաւիրեն: Ասոնք երկու որսորդներ էին, որ տարւոյն մեծագոյն մասը ա՛յսպէս կ'անցընէին: Տաք ջուրի հոսանք՝ յիսուն մէթր տարածութեան վ բարեխառն մթնոլորտ մը գոյացած էր, ուր որսորդները տնակ մը շինած այս բարեխառն գօտիին մ'անցընէին իրենց ժամանակը: Ինչ Թարգմանի պաշտօնը կատարեց ուղեւորներուն, ու որսորդներուն ալ, որոնք յայտարարեցին անոնց թէ ինկած գետը որուն վրայէն ճամբորդին, Ամուտէրեան էր, և հիմա կը ուէին Եօլքէնի քաղաքին շրջակայք: Ուղեւորները գիշեր մը հիւր մնա Հետեւեալ առաւօտ հրաժեշտ առ! երբ կը մեկնէին.

— Ոռնուելնիս գիտցանք, ըսաւ Միօթ, բայց չենք գիտեր թէ ո՞ւր պիտի անք, ըսաւ:

— Ջեքաղաքը պիտի երթանք, Օրիորդ, պատասխանեց Լավառէս:

— Այդ քաղաքին ճամբան գիտէ՞ք:

— Ծ՛ գետն ի վար կ'երթայ, այս Ամուտ գետը մեզի մինչեւ այդ քաղաքը տանի: Անկէ երեսուն քառասնամղոնյա անդին, գետին առաջը հոսին, և ինչպէս գիտէք, մեծերը ա՛յն աւաեն ալ իր ծառայութիւնը կը մատուցանէ մեզ իբրեւ ... որովհետեւ անիկա ա՛չ միայն իբրեւ բալլոն, այլ իբրեւ լաստ ալ ծառայելու համար շինուած է:

— Ջարչը քաղաքը ի՞նչպէս տեղ է.

— Ռուսիոյ ճէնէրալներէն, ճէնէրալ Անէնքով Սըմըրղանտի ու Կասպից ծովուն միջեւ երկաթուղի մը շինած է, որուն վրայ կը գտնուի Ջարչը քաղաքը: Շնորհակալութիւն յայտնեցէք ինծի որ քաղաքակրթութեան շրջանակին կը մօտեցնեմ զձեզ: Որովհետեւ ալ սա կողմերը հասնելէ ետք, բացայայտ է որ դուք հանգիստ պիտի ընէք: Մարդս քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ չի կըրնար ձրիաբար ճամբորդել, մինչդեռ ասկէ առաջ վայրի երկիրներու մէջ ձրիաբար շարունակեցինք մեր ուղեւորութիւնը: Դուք հիմա այլ ես տառապանքէ ազատեցաք, ասկէ ետք տառապելու կարգը իմս է միայն:

— Ճամբորդութեան այս դժուարութիւնները անցընելէ ետք, ասկէ մինչեւ Բարիզ երթալն ալ գո՞րծ է ալ:

—Ես ձեր կարծիքէն չեմ պատասխանեց Լավառէս, ասկէ առաջ վտանգաւոր էր ճամբորդութիւնը, իսկ ասկէ ետք, բացարձակապէս դժուար է ինծի համար:

Սըր Մօրլըթօն ու Լավառէս երբ այս խօսքերը կը փոխանակէին, Բանմէս պատրաստած էր արդէն բալլոնը, որուն մէջ երբ ուղեւորները տեղաւորուեցան, անմիջապէս ճամբայ ելաւ: Բալլոնը քանի՛ առաջանար գետին վրայ, նա՛յնչափ բնակչութեան հետքերը կը շատնային:

Տեղ տեղ կը հանդիպէին տնակի մը կամ հիւղակի մը, ուրիշ տեղ կը նըշմարէին բարակ ծուխեր որոնք կը բարձրանային գիւղակներու ծխնելոյզներէն: Այսպէս, յառաջանալով վերջապէս այն իրիկունը հասան գետին ա՛յն մասին վրայ, ուր այլ եւ սառոյցը կ'ապառէր: Հետեւաբար բալլոնը հիմա սառած գետէն լոյծ ջուրին մէջ անցնելով, լաստի մը ձեւը առաւ:

Ուղեւորները այսպէս երկու օրուան չափ ճամբորդեցին լայն գետին վրայ, որ ծովակի մը կը նմանէր: Երրորդ իրիկունը Լավառէս հեռուն հորիզոնին մէջ սեւ գիծ մը ցուցնելով ընկերներուն,

—Անհաւանիկ ըսաւ անդրկասպեան երկաթուղին: Դիմացի քաղաքն ալ մեր փնտռած Ջարչի քաղաքն է: Անհաւանիկ Ճէնէրալ Անէնքոֆի շինել տուած կամուրջը: Այս կամուրջը Ամուտէրիա գետին վրայ կառուցուած է, չորս քիլօմէթրօ երկայնութիւն ունի, որուն վրայէն կ'անցնի Սըմըրղանտի երկաթուղին:

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՌՈՒՎԻԷԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Նոր հրատարակուած Մարոքեան Դեղին Տետրակին Թարմ ապաւորութեան ներքեւ, Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովը արտաքին աշխարհավարութեան վիճաբանութեան սկսաւ, որ այս պատճառաւ առաւելապէս կեդրոնացաւ Մարոքեան խնդրոյն մէջ։ Ամբողջ եւրոպական քաղաքականութիւնը այս խնդրոյն հետ շատ մօտէն առնչութիւն ունի, և ասով է որ կ'արդարանայ մեծ և ընդհանուր հետաքրքրութիւնը, զոր ամբողջ աշխարհ ունի այս վիճաբանութեան մասին, որ իր վճռական հանգամանքը պիտի առնէ Յունուարի սկիզբը Ալճեզիրասի դեսպանախորհուրդին մէջ։ Այդ մեծ Խորհուրդին առթիւ մեծ Տէրութեանց ներկայացուցիչները Եւրոպայի և Տէրութեանց նոր համախմբումի մը համար յոյժ կարեւոր որոշումներու կը սպասեն։

Վարչապետ Մ. Ռուվիէ բեմ ելնելով հետեւեալ կարեւոր յայտարարութիւնները ըրաւ. —

Այս տարի Յուլիս 10ին Երեսփ. Ժողովին հաղորդեցի առաջին արդիւնքը Մարոքեան Ժողովի մը առթիւ Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ տեղի ունեցած բանակցութիւններուն։ Ֆրանսական կառավարութիւնը այդ Ժողովին մասնակցելու համար ա՛ն ատեն իր որոշումը տուաւ, երբ գերման կայսեր. կառավարութեան հետ հաստատեց պայծառօրէն այդ Ժողովին սկզբունքները, որոնք բացայայտօրէն կը պարզեն կը պահպանեն անժխտելի երաշխաւորութիւնը Ֆրանսայի Մարոքեան շահերուն պաշտպանութեան համար, ինչպէս նաեւ Ֆրանսայի բացառիկ դիրքը հանդէպ Մարոքի։ Այս ժողովական համաձայնութիւնը Յուլիս 8ի Բրոթոքոլով հաստատուեցաւ։ Երբ այս Բրոթոքոլին վրայ Երեսփ. Ժողովին տեղեկութիւններ հաղորդեցի, խնդրեցի միեւնոյն ժամանակ որ Մարոքի գործերուն վրայ ամէն վիճաբանութիւն յետաձգուի ա՛ն ժամանակին՝ երբ ի վիճակի ըլլայի այս մասին անթերի և կատարեալ յայտարարութիւններ ընելու։ Այն ատեն դեռ պարտաւոր էինք Ժողովին ծրագիրը ուրուել և Մարոքի ընդունել տալ զայն։ Սեպտեմբեր 28ին Բ[illegible] հետ նոր Բրոթոքոլ մը պատրաստեցի, որ հաստատուած էր Յուլիս 8ի Թղթակցութեան մէջ միաձայնութեամբ ընդունուած սկզբունքներուն վրայ, ի մասին Ժողովի ծրագրին։

Հոկտ. 22ին Մարոքի կառավարութիւնը Ֆասի մեր ներկայացուցիչին և գերման դեսպանին ծանոյց թէ կը հաւանի որոշեալ ծրագրին և կ'ընդունի Ալճեզիրասը իբրեւ Միջազգային Խորհուրդին տեղը։

Սպանիա իր ծանօթ հիւրասիրութեամբ, որ աւանդական է իրեն համար, հրաւիրեց Տէրութիւնները ընդունիլ Մարոքի բաղձանքը Ալճեզիրասի մասին։ Խորհուրդին համար թուական որոշուած էր նախ Դեկտ. 15, բայց պատճառներ ունիմ կարծելու թէ Խորհուրդը պիտի բացուի Յունուարի առաջին օրերուն։

Միեւնոյն ատեն խոստացած էի Երեսփ. Ժողովին առջեւ դնել Մարոքի խնդրոյն վերաբերեալ բոլոր վաւերական թուղթերը։ Ձեր մէջ բաշխուած Դեղին Տետրակը կ'ապացուցանէ Ֆրանսայի հետեւած քաղաքականութիւնը, իր ամբողջութեամբ, և կրնաք անով դատել նաեւ վերջերս պատահած դէպքերը Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ ի մասին Մարոքի։ Իւրաքանչիւր անկողմնակալ մարդ անոր մէջ պիտի գտնէ մեր գործողութեան չափաւորութիւնը և միեւնոյն ժամանակ օրինաւորութիւնը։ (Ծափեր)։

Ֆրանսա ի հարկէ ստիպեալ Մարոքեան քաղաքականութիւն մը ունի։ Մարոքի ու և է ուղղութիւնը և տնտեսական զարգացումը, և կամ վերջապէս, անոր ընդհանուր վիճակը ի հարկէ կ'ազդէ մեր գաղթային ստացուածոց ճակատագրին։

Այսչափ տարիէ ի վեր գրացի ենք Մարոքի, որուն կացութիւնը առաւել կամ նուազ կը ներգործէր մեր սահմանագլխուն։ Մեր սահմանագլխի հաղորդակցութեանց և զինուորական պահականոցներուն ապահովութիւնը մեծ մասամբ կախում ունի Մարոքի կացութենէն։ Մարոքցի յելուզակներուն ասպատակութիւնները և յարձակումները ա՛յնպիսի պարագաներ են որ հարկ կ'ըլլայ մեր անմիջական միջամտութիւնը։

Դեղին Տետրակը, որուն մէջ ամփոփուած են բոլոր այդ մասին վաւերաթուղթերը, ճշգրիտ պատկերը կուտայ այն աշխատութիւններուն եւ միջոցներուն, զորս գործածեցինք ցարդ այս խնդրոյն լուծման համար։ Երջանիկ ատեն յուսացինք և տակաւին կը սիրենք յուսալ թէ Մարոքեան կառավարութիւնը իրապէս պիտի օժանդակէ մեզի մեր սահմանագլխին պահպանութեան համար։ 1901ի և 1902ի համաձայնութիւնները մեծ մասամբ նպատակ ունէին այդ աջակցութիւնը ապահովելու. բայց տեսնուեցաւ որ Մարոքի կառավարութիւնը կամաց կամաց սկսաւ չգործադրել պայմանագրութեան յօդուածները։ Մարոքի ելմտական պէտքերը խիստ աւելցած են։ Աւազակները պէտք եղածին պէս զսպուած չեն, եւ առեւտրական օտար գործունէութիւնը հիմա շատ տկարացած է ճամբաներուն և հաղորդակցութեանց ապահովութեան հետեւանօք։ Մեր դիտողութիւններուն իրաւացի ըլլալը ճանչցան մանաւանդ ա՛ն Տէրութիւնները՝ որոնք մեզի պէս անմիջապէս վերջ խիստ կարեւոր շահեր ունին այդ երկրին մէջ։ Անոնք յայտարարեցին թէ Մարոքի մէջ մեր մասնաւոր շահերը և մեր դիրքը կ'արդարացնեն մեզ Տէրութեանց հետ համաձայնութեամբ Մարոքի ներկայանալ ո՛չ միայն իբրեւ բարեկամ դրացի, այլ նոյն իսկ իբրեւ խորհրդատու, և այս պարագային մեծապէս կ'օգտուի քաղաքակրթիչ խաղաղութեան դատը, երբ մեր տնտեսական խորհուրդներուն ականջ կախուի։

Կացութիւնը ա՛յս էր, երբ Գերմանիոյ միջամտութիւնը վրայ եկաւ։ Գերմանիա ինքզինքը բաւական յարգուած չէր զգար այս խնդրոյն մէջ, և մեր համաձայնութիւններէն կապուած չէր զգար ինքզինքը, որովհետեւ ա՛ն մօքին կը ծառայէր թէ իր շահերը կը պահանջէին որ ուղղակի իրեն հարցուած ըլլար, և հետեւաբար պաշտօնապէս յոյժ տուաւ Մարոքի կողմէ առաջարկուած Ժողովի ծրագրին, և այս կերպով կոչուած ըրաւ մեզի միջազգային խորհրդակցութեան մը։ Մեր արժանապատուութիւնը գոհացնող պայմաններով հաւանեցայ այս Ժողովին, մինչ դիտելով մեր բացառիկ շահերը և երաշխաւորութիւններ պահանջելով, մանաւանդ որ եթէ չընդունէինք, հայրենիքին հանդէպ մեր պատասխանատուութեան զգացումին հակառակ չարժած կ'ըլլայինք։ Զաւկցինք որ Մարոքեան խնդիրը իր սեփական սահմաններէն դուրս ելնէ, և վէճը Եւրոպայի մեր սահմանագլխուն վրայ փոխադրուի, հետեւաբար ընդունեցինք Ժողովը։

Արդ, Ժողովին մէջ ինչ կացութեան վրայ պիտի գտնուինք, և ինչ կը խորհինք ընել հոն։

Այսօր այլ եւս տարակոյս չկայ որ մեր Ֆասի ներկայացուցիչը մօտէն իրազեկ եղած է Մարոքի բուն դիտաւորութիւններուն, և մարոքեան կառավարութեան ծրագրին։ Հակառակ Գերմաններուն ըսածին, մենք բնաւ իբրեւ Եւրոպայի պատգամաւորը չներկայացանք Մարոքի մէջ։ Սէն-Ռընէ Թայանտիէ կատարեալ ճշդապահութեամբ և ուղղութեամբ կատարեց իրեն յանձնուած պաշտօնը, որ երբեք վնաս չէր հասցներ ո՛չ Մարոքի վեհապետական իրաւունքներուն՝ ոչ ալ Տէրութեանց դիրքին՝ որ արդէն ապահովուած է պայմանագրութիւններով։ Արդէն իսկ պարզած եղանք մեր քաղաքականութեան հիմնական գիծերը, հետեւաբար ուրիշ ըսելիք չունինք, և այս գիծերուն միայն հաւատարիմ պիտի մնանք։

Ժողովին մէջ իրաւաբանական վիճաբանութիւններ պիտի չըլլան։ Այդ Ժողովին մէջ մեր ընելիք գործը շատ պարզ է. — Իւրաքանչիւր Տէրութիւն իրաւունքներ ունի Մարոքի մէջ. այդ իրաւունքները անժխտելի են։ Իւրաքանչիւր Տէրութիւն Ժողովի պիտի գայ իր յատուկ պայմանագրութեամբ։ Արդէն մենք բնաւ մտադիր չէինք այդ իրաւունքներուն վնասել, և իւրաքանչիւր Տէրութիւն որոշ չափով կրնայ արժեցնել իր շահերը։ Այդ շահերը պիտի յարգուին Ֆրանսայի կողմէ։ Ժողովին մէջ մեր ընելիքն է միայն պաշտպանել մեր իրաւունքներուն բացառիկ հանգամանքը և մեր սեփական շահերուն կարեւորութիւնը։ (Ծափեր)։

Նախ և առաջ մեր իրաւունքները։ Խորհուրդը իրաւունք չունի միջամտելու մեր սահմանակից գործերուն, որոնք մի միայն Ֆրանսայի և Մարոքի կը վերաբերին։ Յուլիս 8ի Բրոթոքոլը բացայայտօրէն կը հաստատէ այս կէտը, զոր նախնական պայման դրինք Գերմանիոյ, և Սեպտեմբեր 28ին ալ վերահաստատուեցաւ։ Բայց Մարոքի հետ մեր ունեցած շփումը մի միայն մեր սահմանակից ըլլալովը չի վերջանար. մեր իրաւունքը շա՛տ աւելի լայն շրջանակ մը ունի։ Ըսի արդէն թէ Մարոքի ու և է ուղղութիւնը կ'ազդէ մեր սահմանակից բնակիչներուն անդորրութեան վրայ, և հետեւաբար ելմտական, տնտեսական, առեւտրական ու և է բարեփոխում կը հետաքրքրէ մեզ ի հարկէ։

[illegible]

Մարոքի պէտք չըլլայ, մեր սահմանագլխին ապահովութիւնը ինքնին պիտի երաշխաւորէ։ Այս մեր իրաւունքը անհերքելի է։ Ասով ուրիշ Տէրութեան իրաւունքներուն վնասած չենք ըլլար ընդհակառակը զանոնք ալ պաշտպանած կ'ըլլանք։ Ժողովին մէջ մեր իրաւունքները պիտի դնենք եւրոպական շահերուն առաջին կարգին վրայ։ Մեր վաճառականութեան զարգացումը, Մարոքի մէջ մեր ազգայիններուն եւ հպատակներուն թիւը, Մարոքի մէջ շահագործուած ֆրանսական դրամագլուխներուն մեծութիւնը կ'արդարացնեն մեր ենթադրութիւնը թէ ֆրանսական շահերը Ժողովի ծրագրին առաջին ցանկին վրայ պիտի դրուին։ Անոնք իրողութիւններ են։ Բաց աստի, մեր այս իրաւունքները ապահովուած են Անգլիոյ և Սպանիոյ հետ մեր պայմանագրութիւններով, Յուլիս 8ի եւ Սեպտեմբեր 8ի գերմանեւֆրանսական համաձայնութիւններով, որոնք ցոյց կուտան թէ մենք առեւտրական ազատ քաղաքականութեան մը կը փափաքինք, որ բոլոր առեւտրական միջազգային աշխարհին վաճառականներուն ապահովութիւնը կ'երաշխաւորէ։

Ամենապայծառ իրողութիւններէ առաջ եկած ա՛յսքան բացառիկ դիրքի մը խոստովանութիւնը ոչ մէկուն վնաս պիտի պատճառէ։ Մարոքի անկախութիւնը, անոր ելեւմուտքին բարւոքումը հիմնական պատճառներ են Մարոքի հրապարակին բացուելուն համաչխարհիկ վաճառականութեան առջեւ։ Եթէ Մարոքեան խնդիրը բուն իր սարքերուն վերածուի. ակներեւ է թէ սաչափ տարիներէ ի վեր մեր հետեւած քաղաքականութիւնը ուրիշ բան չէ եղած, եթէ ոչ՝ միջազգային վաճառականութեան և հաղորդակցութեանց առջեւ լայնօրէն բանալ Մարոքեան հրապարակը։

Գերմանիոյ հետ մեր բանակցութեանց արդիւնքէն մեր իրաւունքները զօրացած և աւելի պաշտպանուած դուրս ելան։ Այս բանակցութիւնները դժբախտաբար դժուարին եղան։ Բայց ճակատաբաց հիմա կրնամ ըսել թէ այդ բանակցութիւններով անհետացաւ առայժմ երկու Տէրութեանց փոխադարձ յարաբերութիւններուն սպառնացող վտանգը։

Այնքան հիմնական իրաւունքներ, ա՛յնքան չափաւորուած դիտաւորութիւններ ի հարկէ ամէն կողմէ սիրայօժար պիտի ընդունուէին առանց ընդդիմութեան։

Աներկիւղ և համբերատար ոգիով կը սպասենք Ժողովին արդիւնքին։

Տեա՛րք իմ, շատ դիւրին է սահմանել Ֆ[illegible] արտաքին քաղաքականութիւնը. — Հաւատարիմ մնալով մեր զինակցութեան (Ռուսիա), որ ամէն յարձակումէ վեր պէտք է մնայ, հաւատարիմ մնալով ա՛յն մեծարժէք բարեկամութեանց, որոնք ամէն թաքուն և յարձակողական մտածումներէ հեռի են, բոլոր Տէրութեանց հետ քաղաքավարութեամբ և բարեացակամութեամբ վարուելու բաղձանքէն ոգեւորուած ըլլալով, և ամէնուստ վտանգելի յարաբերութիւններուն ուժով, Ֆրանսա՝ իր սեփական զօրութեան և իր պատմութեան մեծութեան եւ իր ճակատագրին վրայ կռթնած իր իրաւունքները, իր շահերը և իր գործունէութեան ամբողջ ազատութիւնը միայն կ'ուզէ պահել պահպանել։» (Երկարատեւ որոտընդոստ ծափեր ամբողջ Երեսփ. Ժողովին մէջ։)

Ռուվիէ այս վերջին հատուածները աւելի բարձր ձայնով արտասանեց։ Այս յայտարարութեանց մեծ ազդեցութիւնը անկէց յայտնի է որ այլ եւս արտաքին աշխարհավարութեան վրայ ուրիշ ու և է բանախօս բեմ չելաւ խօսելու։

Քանի մը երեսփոխաններ յայտարարեցին թէ Վարչապետին բանախօսութենէն վերջ համոզուած են որ, ինչպէս Դեղին Տետրակը ցոյց կուտայ, Ֆրանսայի իրաւունքները կատարեալ ուժգնութեամբ պիտի պաշտպանուին, և ազգային ալ պիտի պաշտպանուին, հետեւաբար ա՛լ ըսելիք չունին։

Երեսփ. Ժողովին այս պատկառելի ընթացքը մեծ տպաւորութիւն պիտի գործէ Ալճեզիրասի Ժողովին վրայ։

Երեսփ. Ժողովը 51ի դէմ 501 ձայնով որոշեց դադրեցնել ամէն վիճաբանութիւն, գոհ մնալով վարչապետին յայտարարութիւններէն, (ընդհանուր ծափահարութիւն եւ ոգեւորութիւն), և քուէարկեց իսկոյն արտաքին գործոց պաշտօնարանին երկու ամսուան առժամեայ ելմտացոյցը։

* *

Ֆրանսական Դեղին Տետրակին պիտի պատասխանէ Գերմանիա Սպիտակ Տետրակ մը հրատարակելով Մարոքի գործերուն վրայ։ Երկու Տէրութեանց գլխաւոր տարբերութիւնը սա՛ է թէ

[illegible]

Տետրակին հրատարակութիւնը կրնայ գժտութիւն առաջ բերել դարձեալ երկու Տէրութեանց տեսակէտներուն մէջ։ Ուստի հաւանական է որ Գերմանիա վերջին պահուն ետ կենայ այդպիսի Տետրակի մը հրատարակութենէն։ Գերման դիւանագէտները կը յայտարարեն թէ Թայեանտիէի արուած բոլոր հրահանգները հրատարակուած չեն Դեղին Տետրակին մէջ։

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱՅՍԵՐ ՃԱՌԸ. — Վիլհէլմ կայսր Պրաունշվայկի մէջ ճառ մը արտասանելով, ըսաւ. — «Ուրախ եմ որ կարելի եղաւ մինչեւ հիմա պահպանել գերման կայսրութեան խաղաղութիւնը, բայց ա՛լ աւելի ուրախ եմ որ կայսեր և հայրենիքին սէրը միշտ վառ կը մնայ գերման ժողովուրդին սրտին մէջ։»

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ Երկրորդ Դեսպանախորհուրդին գումարումը անպայման ժամանակաւ յետաձգուած է, կը հեռագրեն Լա Հէյէ։

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ. — Վիեննայի Դատարանին առջեւ սկսաւ յոյժ հետաքրքրաշարժ դատավարութիւն մը։ Ամբաստանեալն է աւստրիական բանակէն նախորդ զինուոր մը, Բէճէր Բօնթին անունով, որ վերջը իտալական բանակին մէջ մտաւ։ Կ'ըսուի թէ 1900էն ի վեր Աւստրիոյ մէջ զինուորական լրտեսութիւն կ'ընէր ի նպաստ Իտալիոյ, սերտ յարաբերութիւններ ունենալով Վիեննայի իտալական կցորդ գնդապետ Ալպերթիի հետ։ Բօնթինի ձեռք անցուած սուտ[illegible] թղթակցութենէն ապացուցուած է որ Աւստրեւիտալեան սահմանագլխին բոլոր կարեւոր զինուորական կէտերուն վրայ կատարեալ տեղեկութիւններ կը հաղորդէր Իտալեան իշխանութեանց, առատօրէն դրամ առնելով։ Ասոր համար երկար ճամբորդութիւններ ըրած է ամբողջ Աւստրիոյ մէջ, ընկերակցութեամբ Վիքթօրիա Նիտօպօ անունով տիկնոջ մը՝ որ ամբաստանուած է նաեւ դատարանին առջեւ։ Հիմա հարկ պիտի ըլլայ զինուորական բազմաթիւ կարգադրութիւններ փոխել, ինչ որ մեծ յաւելուածական ծախքեր պիտի պահանջէ։ Բօնթին Ֆրանսա ալ գացեր էր Իտալիոյ հաշուոյն զինուորական լրտեսութիւն ընելու, և երկու տարուան բանտարկութեան դատապարտուած էր ասկէց առաջ։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՂՕԹՔԸ. — Քէնթրպըրիի և Եօրքի արքեպիսկոպոսները յանձնարարեցին որ մինչեւ յառաջիկայ Ընդհանուր Ընտրութիւններու աւարտին, հետեւեալ աղօթքը կարդացուի անգլիքան եկեղեցիներուն մէջ. —

«Ամենազօրմ Աստուած, խոնարհաբար կը խնդրենք Քեզմէ, ինչպէս այս մեր երկրին համար ընդհանրապէս, նաեւ մասնաւորապէս Բարլամէնթի Անդամներուն բոլոր ընտրողներուն համար, որ յիշելով թէ իրենց քուէն Քեզմէ իրենց վստահուած աւանդ մըն է, ըստ այնմ հաւատարմութեամբ և իմաստութեամբ ընտրեն պատշաճ անձերը ծառայելու Տէրութեան մեծ Խորհուրդին մէջ, յառաջացնելու համար Քու փառքդ, Քու Եկեղեցիիդ օգուտը, մեր Վեհապետին և անոր Տիրապետութեան տակ գտնուած երկիրներուն ապահովութիւնը, պատիւը և բարօրութիւնը. որպէս զի ամէն բան ա՛յն ասորճան կարգաւորեալ և բարեկարգ ըլլայ որ մեր մէջ սերունդէ սերունդ կարենան հաստատուիլ խաղաղութիւնը, երջանկութիւնը, ճշմարտութիւնը և արդարութիւնը, կրօնքը և բարեպաշտութիւնը։ Այս և ուրիշ բոլոր անհրաժեշտ բաները, իրենց համար, մեզի համար, և Քու ամբողջ Եկեղեցիիդ համար, խոնարհաբար կը խնդրենք Անունով և Միջնորդութեամբ մեր ամենասիրեցեալ Տիրոջ և Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի։»

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿԻ Կ.-յս. Պանքան կը ծանուցանէ թէ մինչեւ ցնոր անօրէնութիւն զեղչի և փոխառութեան բոլոր գործողութեանց սակերը հարիւրին կէս աւելցած են։

** Բեթերսպուրկի մեծահարուստ սեղանաւոր Մ. Ալվանկ Սակարանին փակումէն վերջ իր պանքային դուռները գոցեց։

** Մոսկուայի մէջ առեւտրական մեծ տուն մը սնանկացաւ քանի մը միլիոն ռուպլի բացով։

ՃԱՊՈՆԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՅԱՌԱՋԴԻՄՈՒԹԻՒՆԸ. — Մանչուրիա Ծ. Արեւելքի համբարանոցը. — Լոնտոնի մէջ Արուեստից Ընկերութեան գումարման առթիւ Մր. Միչէլ տեղեկագիր մը կարդաց, որուն պատկերները ներկաներուն առջեւ պարզուեցան մոգական լապտերի միջոցաւ։ Տեղեկագրին նիւթն էր «Ճափոնի վաճառականութիւնը և ճարտարարուեստները»։ Կը նախագահէր կոմս Հայաշի։ Տեղեկագիրը գրուած է 16 տարիներու փորձառութեան

[illegible]

իր ունեցած ազդեցութիւնը կ'ուզէ պահել, կ'ըսէ տեղեկագիրը, պէտք է դաս մը առնել Ճափոնի պատերազմի համար պատրաստականութենէն, և վաճառականութեան ամենավերջին և ամենանոր զրահներով հանդերձէ ինք զինքը։ Անգլիոյ զինակից Ճափոնցիները յայտնի է թէ այսուհետեւ անոր մրցակիցները պիտի ըլլան Ծ. Արեւելքի ճակատամարտի առեւտրական դաշտին վրայ։ Մր. Միչէլ յայտարարեց թէ Միացեալ Նահանգները ամէնէն մեծ յաճախորդներն են Ճափոնի արտածութեանց, առաջնակարգ գնողներ ըլլալով անոր խամ մետաքսին, մետաքսեղէն վաճառքներուն և թէյին։ Երկրորդ կուգայ Չինաստան, երրորդ կուգայ Մեծն Բրիտանիա և իր գաղթավայրերը՝ Հնդկաստան ալ առնելով, չորրորդ կուգայ Ֆրանսա։ Ներածութեանց գալով, Մեծն Բրիտանիա ցանկին գլուխն է, բայց Միացեալ Նահանգները արագ արագ կը մօտին և [illegible] պիտի գերազանցեն զինքը։ Ճափոնի արտածութեանց ամէնէն բանուկ վաճառքն է խամ մետաքսը, իսկ ներածութեանց ամէնէն բանուկը խամ բամպակը։

Արտածութեանց մասին խօսելով, տեղեկագիրը յիշատակեց բրինձը, որուն Ճափոն կ'արտածէ 80,000էն 100,000 թօնօ տարեկան, նաեւ կ'արտածէ 9 միլիոն անգլ. ոսկի արժողութեամբ մետաքս, 1 միլիոն 400,000 ոսկիի պղինձ 500,000 ոսկիի քափուր (քէֆիր), և 1 միլիոն 250,000 ոսկիի կանանչ թէյ, որ շատ կը գնահատուի Միացեալ Նահանգաց և Քանատայի մէջ։ Գալով նաւարկութեան, Ճափոն սկսած է մեծ մղում տալ իր առեւտրական նաւատորմին, և կը քաջալերէ բուն Ճափոնի մէջ շինուած նաւերը կառավարական նպաստ յատկացնելով անոնց։ Երկաթուղիները լաւ վարչութեան տակ են, և 4500 մղոնէ աւելի ընդարձակութեամբ գիծեր շինուած են։ Գործարաններու մէջ թոշակները միջին հաշուով օրական 8 քէնս (4 դահեկան) են արու գործաւորներուն համար, իսկ 5 քէնս էգերուն համար։ Գարեջուրի գործարաններ բացուեցան վերջերս, մինչդեռ առաջ գարեջուրը շիշերով կը ներածուէր Գերմանիայէն։ Ճափոն աշխարհի մեծ ծառայութիւն մը մատոյց Մանչուրիոյ բեղնաւոր հողերուն մէկ ընդարձակ մասը բանալով։ Մանչուրիա Արեւելքի համբարանոցը ըլլալու սահմանուած է։ Ցորենի համար մանաւանդ մեծ ասպարէզ կայ Մանչուրիոյ մէջ։

ԲՈՒՐԴԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ. — ԱՍՏՂԱԿԱՐ ԲՈՒՐԴԸ. — Անցեալ տարի Անգլիոյ մէջ բուրդի մթերքին խնդիրը մեծ մտահոգութիւն պատճառեց, բայց նոյն մթերքին անմիջական պակսութեան երկիւղը բաւական մեղմացաւ անկէ ի վեր։ Այսու հանդերձ, բրդեղէններուն անկանոն գինները, և մանաւանդ կոշտ տեսակի բուրդերուն գինները ցոյց կուտան թէ մատուցումին և խնդրանքին միջեւ տարբերութիւնը երթալով կը նեղնայ։ Հօս չենք խօսիր բուրդի արժէք ունեցող արուեստական պատրաստութեանց վրայ, ինչպէս կ'ընեն շատ մը մանաւոր վաճառականներ, և անոնք ենթակայ չեն շահագրգռական տակնուվրայութիւններուն որոնք կը տեսնուին բուն բրդեղինաց հրապարակին վրայ։ Բուրդի գիներուն ներկայ ընթացքը հաւատարմօրէն ցոյց կուտայ խնդրանքին և մատուցումին վիճակը։ Անկարելի է որ սանկ գիներով գոնէ երեք տարուան համար ներկայէն աւելի կարեւոր քանակութեամբ վաճառելի նոր նիւթ (բուրդ) գուշակենք։ 1903ի Աւստրալիոյ երկարատեւ երաշտութեան վերջերը աշխարհ սարսափահար եղաւ բուրդին մթերքին ակներեւ պակսութեան վրայ, և հազիւ քիչ մը ինք զինքը գտաւ հիմակ որ Աւստրալիա 1904-5ին արտադրեց 224,000 հակ բուրդ աւելի քան նախորդ տարին։ Ընթացիկ եղանակին մէջ 257,000 հակ ալ աւելի հաշուելով՝ Աւստրալիոյ արտադրութիւնը տասը տարուան առաջուան վիճակին արտադրութեան վրայ կրնանք տեսնել։ Բաց աստի, Արժանթինի և Աւստրալիոյ մէկ քանի նոր մասերուն մէջ սկսած են բուրդի մշակութեամբ պարապիլ։

Բոլոր հին երկիրներուն մէջ ոչխարաբուծութիւնը ծանր անկում մը կը կրէ հետզհետէ։ Նոյն իսկ Բրիտանական կղզիները 1904ին վիճակագրական տախտակներուն նայելով, $4\frac{1}{2}$ միլիոն ոչխար պակաս արտադրած են բաղդատմամբ 1892ին։ Բայց սխալ գաղափար չտարածելու համար աւելցնենք թէ անգլիական վիճակագրութիւնները դարձեալ բուն Անգլիոյ համար ոչխարաբուծութեան յառաջդիմութիւն մը ցոյց կուտան, ինչ որ անսովոր է միւս երկիրներուն համար։ Երեսուն տարիէ ի վեր Անգլիոյ մէջ ոչխարի թիւերը կը խաղան մէկ կամ երկու միլիոն պակաս արտադրութեան մէջ, ամբողջ արտադրութիւնը 30 միլիոն ըլլալով։ Այս մասին Գերմանիոյ մէջ տեսնուած տակումը Անգլիական կղզիներուն մէջ տեսնուած չէ։ Երեսուն տարուան մէջ գերմանական ոչխարի քանակութիւնը նախկին 25 միլիոնէն ինկած է 10 միլիոնի։ Ֆրանսայի մէջ ալ 8 միլիոն նուազած է, և նուազումը կը շարունակուի տարեկան 600,000 չափով։ Աւստրիա այսօր 10 տարի առաջուան հասցուցած ոչխարին կէսը հազիւ կը հասցնէ։ Մաճառստան ալ 7 միլիոն պակաս։ Հիմա Եւրոպայի մէջ բաղդատմամբ 1873ին 40 միլիոն ոչխար պակաս կ'արածուի։ Երբ 1894 տարին բուրդին ամէնէն սուղ տարին կը համարուէր, Հակառակ աշխարհին մէջ 121 միլիոն ոչխար կար։ Բայց անցեալ տարուան վերջը Աւստրալիա և Նոր Զելանտա 83 միլիոն ոչխար միայն ունէր։ Այս բացը գոցելու համար անկէ ի վեր մեծ բան մը չէ եղած։ Ոչխարաբուծութեան մեթոտները աւելի բարւոքելով, բուրդին ծանրութիւնը աւելի բարձրացնելու համար բան մը եղած է, [illegible] ոչխարի թիւին պակսութեան [illegible] չէ եղած բուրդին արտադրութեան աւելումը։ Արժանթինի մէջ կարեւոր ջանքեր եղած են այդ երկրին բուրդին թէ քանակութիւնը և թէ որակը բարւոքելու համար։ Բայց աշխարհի պէտքերուն բաւականաչափ նոր մատուցում մը չէ եղած սոյն տեղ, և ներկայ բարձր գինները այս պարագային արդիւնքն են։

Աշխարհի Բնակչաց թիւը հետզհետէ աւելնալով և բարօրութիւնը զարգանալով, բուրդի պէտքն ալ ըստ այնմ աւելցած է, Երբեմն գործարանատէրերը բուրդին պակասը կը գոցէին բամպակ գործածելով, կամ նոյն իսկ մետաքսի աւելորդ մասերը խառնելով անոր հետ. բայց հարազատ բուրդի խնդրանքը կ'աւելնայ։ Ամէն անգամ որ Աւստրալիոյ և կամ Րիօ Բլաթայի մէջ գործերը գէշ երթան, բուրդի սովի պէս բան մը կը պատահի. ուստի չենք կրնար անտարբեր մնալ Աւստրալիոյ և Հարաւային Ամերիկայի մէջ այս մասին եղած փոփոխութիւններուն։ Այդ երկու երկիրներուն մէջ ալ ասկէց առաջ ոչխարի արօտավայրերու յատկացուած գետինները այսօր ուրիշ բաներու համար կը գործածուին և ոչխարները կը քշուին հետզհետէ այնպիսի արօտավայրեր ուր երաշտութիւնը սովորական պարագայ մըն է։ Իրաւ է որ ձմեռուան չոր խոտի համար առուոյտ մշակելով Աւստրալիացիք բուրդին որակին կ'օգնեն, բայց քանակին պակսիլը լաւ պարագայ մը չի խոստանար։ Արդէն եան [illegible] ջրհորներ ալ կը բացուին անձրեւներուն քմահաճոյքէն ազատ պահելու համար ոչխարները։ Արժանթինի մէջ ալ ոչխարները այլուր կը փոխադրուին արջառին տեղ բանալու համար, ուստի կը տեսնուի որ բուրդի հրապարակին հաւաքոյթները վտանգաւոր կերպով նեղ կաղապարներու մէջ զետեղուած են։ Եթէ միեւնոյն ժամանակ Աւստրալիոյ և Արժանթինի մէջ երաշտութիւն պատահի, բուրդին հրապարակին գործը լմնցած է գրեթէ։ Նոր Զելանտայի մէջ մսավաճառին դանակը առանց երկար բարակը մտածելու կը մորթէ մեծաքանակ ոչխար, և պահածոյ միսի վաճառականութեան զարգացումը մեծապէս պիտի վնասէ բուրդին քանակութեան։

Նոր երկիրներուն մէջ կը մնայ Հարաւային Ափրիկէն, որոնցմէ կրնանք թերեւս սպասել թէ ուրիշներուն պակասը պիտի լեցնեն։ Հարաւային Ափրիկէ տակաւին չարդարացուց իր ըլլալիք կարողութեանց վրայ շինուած մեծ յոյսերը։ Ոչխարաբուծութեան մեթոտները վերջին ծայր անբնական են Հարաւային Ափրիկէի մէջ։ Բարեյաջող կ'արտադրէ մերինօզ բուրդ մը, որ նոյն իսկ Աւստրալիականէն գերազանց է ինչ ինչ տարազագործութեանց մէջ։ Նաթալի մէջ ոչխարաբուծութիւնը ա՛լ աւելի ինկած է, որովհետեւ բնիկները խրատ և յորդորի կարեւորութիւն չեն տար։ Օրանժի մէջ տակաւին չեն սորված ոչխարի հիւանդութիւններուն դէմ դնելու մեթոտը՝ և չեն ուսումնասիրած։

Անցեալ տարի 280 միլիոն լիպրա բուրդ ներածուեցաւ Միացեալ Նահանգները, հակառակ խամ բուրդին վրայ դրուած մաքսին, լիպրա գլուխ 4 քէնսէն $5\frac{1}{2}$ քէնս։ Այս մաքսային սակացոյցը ներկայ արտադրութեան ույժ չտար։ Ներկայ բրդեղինաց գիներուն բարձրանալուն գլխաւոր պատճառը ամերիկեան խնդրանքն է։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

19 Դեկտեմբեր 1905

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	98 75
Օսմ. Միացեալ	(F. Nv. Unif.)	90 65
Երկաթուղի	Lots Turcs	134 75
Պանք Օ[illegible]	Banque Ott.	598 —
Րէժի	Tab. Turcs	373 —
[illegible]	[illegible]	57 —
Սպանիական		91 87
Իտալական 3%		66 —

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ Չարին անուան տօնախմբութիւնը ըլլալով երէկ, Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ եպս. Ճէվահիրճեան ընկերակցութեամբ գործակատար Արիստակէս էֆ. Յէօճէեանի Ռուսիոյ դեսպանատունը գնաց և մատրան մէջ կատարուած գոհաբանական աղօթքին ներկայ գտնուելէ վերջ, շնորհաւորեց դեսպան Մ. Զինովիէվը։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ երէկ չգումարուեցաւ։ Անդամներէն Տ.Տ. Գրիգորիս եւ Գաբրիէլ սրբազանները միայն եկած ըլլալով, Ս. Պատրիարք Հայրը անոնց հետ խորհրդակցութիւններ կատարեց մէկ քանի ամուսնական խնդիրներու մասին։

ԼՍԻՈՆ ԷՖ. ՈՒՆՃԵԱՆ գրով մը դիմեց երէկ Կրօն. Ժողովին և ի նըպաստ իրեն Դատաստանական Խորհուրդին սակէ առաջ տուած մէկ որոշումը մէջ բերելով, ամուսնալուծում խնդրեց։

ԱԼՊԻՍՏԱՆԷՆ կը գրէ մեր Թղթակիցը, 21 Նոյ. թուով.— Աւանդական սովորութեան մը համաձայն՝ Զէյթունի Ս. Աստուածածնի վանքին ի նպաստ նուիրահաւաքութիւն կատարելու համար, Կաթ. Փոխանորդ Հօր կարգադրութեամբ իբր նուիրակ Նոյ. 14ին երկուշաբթի օր դարձեալ քաղաքս ժամանեց Տ. Նշան Ա. քհ. Երէցեան որ Կիրակի օր նախագահեց ժամերգութեանց և տասնաբանեայ պատուիրաններէն մին իրեն բնաբան առնելով գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ և մանաւորապէս ծանրացաւ տեղւոյս քահանաներուն նիւթականին վրայ և ըսաւ թէ «կը լսեմ որ Ֆանուզէն և զանազան տեղերէ եկող քահանաներուն ձեր կամաւոր նուէրները չէք խնայեր և կ'ուրախացնէք զանոնք, Մինչդեռ ձեր քահանաները մատնուած են խղճալի կացութեան մը, որ երբէք պատիւ չի բերեր ձեզի քանի որ քահանան ժողովուրդին հայելին է։ Դուք եթէ մաքուր ուտէք և մաքուր հագուիք, ի՛նչ արժէք կ'ունենան երբ ձեր քահանաները այսպէս թշուառ ու խղճալի կը պտտին։ Կ'ըսէք եղեր թէ տգէտ են, նոյն իսկ քահանայական պարտականութիւններն կատարելու անկարող. չէ՞ք գիտեր սակայն ի՛նչ կարողութեան տէր ըլլալը երբ ձեռնադրեցիք զանոնք. համալսարանականներ չէին անոնք, մէկ մէկ չորեկցան էին և աղքատութեան ձեռքէն ազատելու համար քահանայ եղած են»։ Տ. Նշան Հայր յետոյ յորդորեց տեղացիները որպէս զի պէտք եղած ձեռնտուութիւնը ընեն քահանաներուն։ Քարոզէն վերջ կարդացուեցաւ նաեւ Կաթ. Փոխանորդին մէկ շրջաբերականը, որով կըրկին կը պատուիրէր և կը յորդորէր չծուլանալ և չթերանալ կրօնական պարտականութեանց մէջ։ Ժամերգութիւններէն վերջ Առաջնորդարանի մէջ Թաղ. Խորհուրդոյ ատենապետը շնորհակալութիւն յայտնեց Տ. Նշան քհ.ի և ըսաւ թէ «Իրա՛ւ մեր քահանաները համալսարանական չեն, բայց ինքնազարգացումը և աշխատութիւնը համալսարանականի մը վերաբերեալ բան մը չէ և անոնք փոխանակ մինչեւ իրիկուն պտտելու աւելի աղէկ կ'ընեն եթէ քիչ մըն ալ աշխատին և սուրբ չասա ժողովրդեան գծագրանքին ու ցուրտ վարքերումին»։ Տ. Նշան քհ. առաջիկայ Կիրակի օր ալ պիտի պատարագէ և յետոյ Եփեսոս, անկէ ալ Զէյթուն պիտի մեկնի։

ԱՏԱՆԱՅ 14 տարիէ ի վեր տեղապահներով միայն կը կառավարուէր, որոնց մէջ Ատանայի Տ. Գրիգոր քհ. Ներկարարեանը միայն եկեղեցական և կրթական գործոց մէջ օգտակար կրցած էր ըլլալ։ Ատանայի նոր Առաջնորդը կարող եկեղեցական մըն է և այսօր ամէն ոք կը խոստովանի թէ՝ անձանձիր ու անխոնջ աշխատող մը եղած է նա ի շինութիւն և ի բարելաւումն տեղական կրթական ու եկեղեցական գործոց։ Առաջնորդը իր քաղաք ժամանելէն անմիջապէս վերջ՝ առաջնորդարանի տոմարները և արձանագրութեան տոմարակները աչքէ անցուց, առկախ մնացած հաշիւները կարգադրեց և հաշուի ու արձանագրութեան տետրակները որոշ ուղղութեան մը վերածեց, ինչպէս նաեւ թեմին վիճակներու եկեղեցիներուն գոյքերը, անօթները և գիրքերը ցուցակագրել և արձանագրել տուաւ։ Գեղեցիկ ու հոյակապ դպրոցի մը շինութեան ալ ձեռնարկեց և յաջողեցաւ 3 ամսուան մէջ լրացնել տալ զայն։ Այս վարժարանին համար 500 օսմ. ոսկիէ աւելի ծախսուեցաւ որ՝ շատ դիւրութեամբ հաւաքուեցաւ ժողովրդեան ամէն դասակարգերէն։ Առաջնորդ Հայրը մկրտութեան, պսակի, յուղարկաւորութեան և հարսանեկան հանդէսներու յատուկ կանոններ ալ հաստատեց։ Այս օրերս տեղւոյս մէջ ձեռնարկուած է խանութներու մը շինութեանը որուն եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ կոյնքը դէմ դէմի շինուելիք ազգապատկան խանութներու թիւը պիտի հասնի 30ի, որոնցմէ, առաջին տարին տարեկան 200 ոսկիի չափ բացէն հասոյթ մը պիտի գոյանայ։ Մեր աղաքը՝ մեր վարժարանաց շէնքերուն թէ՛ անբաւականութեան և թէ նուազ առողջապահական պայմաններու տակ շինուած ըլլալուն համար՝ մեծաւ մասամբ ժէզուիթներու վարժարանը կը յաճախէին, սակէ առաջ՝ և որպէս զի այս անպատեհութեան առաջքն առնուի, Նորակառոյց վարժարանի շինութիւնը փութով առաջ տարուեցաւ, և կարող ու փորձառու ուսուցիչներ բերուեցան։ Աղջկանց յատուկ վարժարանն ալ մէկէ աւելի առաջնակարգ ուսուցչուհիներ ունի, որոցմէ մին մանաւանդ՝ Գերմանական բարձրագոյն մանկավարժական վարժարանէ մը վկայեալ է։

ՓՈՔՐ ՔԱՐՈԶԱԳԻՐՔ. — Երկար ժամանակէ ի վեր սպասուած Քարոզգիրքը հրապարակ ելաւ Վ. և Հ. Տէր-Ներսէսեան Տպարանէն, որ արդէն իսկ սկսած է գեղարուեստական ճաշակ մը դնել իր հրատարակութիւններուն վրայ։ Ինչպէս յայտնի է, Նիւ-Եորքաբնակ վաճառական Յովհաննէս էֆ. Թավշանճեան այլ և այլ առիթներէ վրայ 100 ոսկիի մրցանակ յատկացուցած էր լաւագոյն քարոզները գրողներու։ Ժամանակին մանրամասնաբար ծանուցած ըլլալով այս մրցանակաբաշխութիւնը, հարկ չենք տեսներ անգամ մըն ալ կրկնել, և ուրախութեամբ կը յայտարարենք որ յարգելի վաճառականին մրցանակովը գրուած քարոզագիրքը հրապարակ ելաւ, որ անշուշտ իր օգտակարութիւնը պիտի ունենայ հանրային բարոյականի տեսակէտով, ինչ որ Թավշանճեան էֆ.ի նպատակակէտն ու ակնկալութիւնն էր արդէն։ Մինչդեռ ուրիշ նմանօրինակ գրական մրցանակաբաշխութիւն մը որ ամէն տարի տեղի կ'ունենայ գրեթէ 20 տարիէ ի վեր, բոլորովին ապարդիւն մնացած է և ոչ ոք գիտէ թէ ի՛նչ գրքեր վարձատրուած են Իզմիրեան մրցանակով և ի՛նչ է անոնց ներքին արժէքը։ Այս տեսակէտով ալ շնորհաւորելի է Թավշանճեան էֆ.ի քարոզներու յատկացուցած մրցանակը, որուն արդիւնքը հիմակուընէ իսկ պիտի սկսի վայելել հանրութիւնը։ Փոքր Քարոզգիրքը կը պարունակէ ընդարձակ յառաջաբան մը և 21 քարոզներ։ Տպագրուած է մաքուր թուղթի վրայ և խնամեալ տպագրութեամբ։ 345 էջէ կը բաղկանայ և գինն է մի միայն 3 ղահեկան։ Գովասանք մը տալու համար գրքին բովանդակութեան վրայ, անկէ պիտի արտատպենք վաղուան թիւով Երուանդ Վրդ. Փէրտահճեանի խիստ շահեկան մէկ քարոզը։

ԻՄՆԷ ԿՈՅՐԸ

ՄԱՆՉՈՒՄԷԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՕՐ. ՍԻՐԱՆՈՅՇ Գ. ՄՆԱՑԵԱՆ
ՆՇԱՆ Յ. ՆԱԶԱՐԵԱՆ
ՆՇԱՆԱԾՆԵՐ

Էյուպ

×

Կիրակի գիշեր. 4 Գապըճըմ Մուրատեանց բնակարանին մէջ տեղի ունեցաւ նշանախօսութիւնը Օր. Իսկուհի Մուրատեանի Տէնար Պետրոս Բարսեղեանի հետ։

ԿՆՈՒՆՔ

Կիրակի օր Եէնի-Գաբուի եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ Տէր և Տիկին Երուանդ էֆ. Յակոբեանի որդւոյն մկրտութիւնը, կնքահայրութեամբ ժամագործ Ղազարոս էֆ. Մինասեանի և ձեռամբ Տ. Գարեգին քահանայի։ Անունը կոչուեցաւ ԱՆԺԷԼ—ՄԱՐԻ։

×

Խասգիւղի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ փոխ-աւագերէց Տ. Աբրահամ քահանայ Կիւրեղեանի որդին Պ. Արամ Տէր Աբրահամեան անցեալ Նոյեմբերի 24ին կնքեց իր մահկանացուն, 34 տարեկան հասակին մէջ։ Տարաբաղդ երիտասարդին յուղարկաւորութիւնը յաջորդ օրը, 25 Նոյ. ուր. կատարուեցաւ նոյն եկեղեցւոյ մէջ. յուղարկաւորներու ստուար բազմութեան մը ներկայութեամբ։

ՊՍԱԿՈՒՄ

Ամսոյս 5ին երկուշաբթի օր Նիկոմիդիոյ եկեղեցիին մէջ վայելուչ հանդեսով տեղի ունեցաւ պսակադրութիւնը Մհտ. Արամ Մինասեանի, Օր. Նվարդ Ճելալեանի հետ։

ԱԶԴ

Իւսկիւտարի ամերիկեան աղջկանց Գօլէճի ծննդեան արձակուրդը հիմա տեղի կունենայ.— Գօլէճը պիտի բացուի (Ն. Տ.) յունուար 9ին։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՀԱՐՑՈՒՄ ՄԸ

Դպրոցին արձակուրդը ամբողջ բոլորուելէ, վերամուտին սկիզբը՝ նախկին եւելմուտքով, նախկին թօշակներով, նախկին կարգ ու սարքով պաշտօնավարութեան վերսկսուելու մասին՝ ուսուցիչներու պաշտօնական յայտարարութիւն ըլլալէ, և վերաբացումէն վրայէն երեք ու կէս ամիս անցնելէ յետոյ, Թաղ. կամ Հոգաբարձ. Խորհուրդ մը, պիւտճէի անձկութիւն առարկելով, եթէ վարժապետներուն թօշակները զեղչելու ելլէր, օրինական ո՞ր իրաւասութեան, բարոյական ո՞ր սկզբունքին վրայ հիմնուելով, և խղճմտանքի ու արդարութեան ո՞ր չուկէտէն մեկնելով է որ դիմած պիտի ըլլար այդպիսի միջոցի մը։

ՍԵՐՈՎԲԷ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

Սիվրիհիսար, 1 Դեկտ. 1905

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՅԱԿՈԲ ԷՖ. ՉԱԼԸՔԵԱՆ (Ագհսար). — Մանզումէի մինչեւ 1399 թիւը վճարուած է։

ՍԵԴՐԱԿ ԷՖ. ՍԱԼԼԱՐՊԱՇԵԱՆ (Քէօթահիա). — Մանզումէի մինչեւ 1511 թիւը վճարուած է։

ՍՏԵՓԱՆ ԷՖ. ՊԱԼԵԱՆ (Էսկիշէհիր). — Ստացանք ձեր ղրկած մէկ օսմ. ոսկին։

ՅԱԿՈԲ ԷՖ. ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ (Սաբըճօ). — Ստացանք ձեր ղրկած մէկ օսմ. ոսկին։

ՆԵՐՔԻՆ

ՉԱՐԻՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ.—Երէկ, Ռուսիոյ Նիքօլա Չարին անուան տարեդարձը ըլլալով, Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Ն. Վեհափառութեան որ փոխադարձ հեռագրով մը շնորհակալութիւն յայտնեց։

*** Այս առթիւ երէկ դրօշազարդուած էին օսմ. և օտար պահականոցները, ռուսական հաստատութիւնները և նաւերը։ Կէս օրին, օսմ. պահականոցը թնդանօթի 21 հարուածներ արձակեց։ Առտուն Բերայի ռուս դեսպանատան մատրան մէջ հանդիսաւոր գոհաբանութիւններ կատարուեցան։ Ներկայ էին դեսպան Մ. Զինովիէվ, դեսպանատան և հիւպատոսարանին պաշտօնեաները, պահականաւերուն սպաները և գաղութին երեւելիները։ Ներկայ էին նաեւ ռումէն դեսպան Մ. Լահովարի, Հելլէն դեսպան Մ. Կրիթարիս, Բարաւաղի գործակատար Մ. Մաթէանովիչ, Պուլկար գործակատար Մ. Նաչէվիչ, Յունաց և Հայոց Պատրիարքարաններուն ներկայացուցիչները։ Կրօնական արարողութիւններէն ետք, Ներկաները առաջնորդուեցան դեսպանատան սրահը, ուր ընդունելութիւն մը կատարեց Մ. Զինովիէվ և ընդունեց շնորհաւորութիւնները։ Ճոխ նախաճաշ մը պատրաստուած էր, ուր բաժակաճառեր արտասանուեցան։ Դեսպանը գաղութին կողմէ շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Բեթերսպուրկի արքունիքը։ Գիշերը հանդիսական հացկերոյթ մը տրուեցաւ դեսպանատան մէջ։

*** Վեհ. Սուլթանին կողմէ արարողապետ Իպրահիմ փաշա և Անձնապահ բանակին պետ Ալբասլան փաշա դեսպանատուն երթալով շնորհաւորեցին դեսպանը։ Բ. Դրան կողմէ Թարգման-քարտուղար Սէֆա և Սաատէթթին պէյերը շնորհաւորեցին Մ. Զինովիէվը։

ԿԱՅՍ. ՀՈԳԱՏՈՒԹԻՒՆ. — Վեհ. Սուլթանը իմանալով որ Տպագրական Տեսուչ Վսեմ. Բէհմալ պէյ հիւանդ է, բարեհաճեցաւ իր մասնաւոր բժիշկ տօքթ. Իպրահիմ փաշան ղրկելով, իր կայս. բարեւները հաղորդել և առողջութիւնը հարցնել տալ։ Վսեմ. Բէհմալ պէյ կայս. այս հոգածութեան առթիւ սրտագին բարեմաղթութիւններ ըրաւ։

ԱԶԱՏԱՐԱՐ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ.— Առողջապահական խորհուրդը առաջարկեց Բ. Դրան, որ Եաֆայի առջեւ ալ ազատարար վարչութիւն մը հաստատուի, Սեւ Ծովի մէջ եղածին պէս։ Այս վարչութեան հաստատումը անխուսափելի դարձած է, քանի որ Եաֆա նաւահանգիստ չունի, հովդէմ է և յաճախ նաւարկութիւնը վտանգաւոր է հոն։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԸ.— Տաւրքերու գաւառային վարչութիւններուն հրաման տրուեցաւ որ իրենց երկիրներէն բացակայ գտնուող անձերուն զինուորական տուրքի պարտքերը, գանձուին նոյն անձին ունեցած կալուածներուն վրայէն։ Այն պարագային երբ հարկատուները կալուած չունին իրենց ծննդավայրերուն մէջ, այն ատեն պէտք է տեղեկագրեն Պատական Գանձուն։

ԱՐՁԱԿՈՒԱԾ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԷՆ մաս մը, Հայտար Փաշայի երկաթուղիով իրենց ծննդավայրերը ղրկուեցան։ Կայս. մասնաւոր թիկնապահ Մէհմէտ փաշա Կայս. բարեւներ հաղորդեց այդ զինուորներուն, որոնք «Բատիշահըմ չոք եաշա» գոչեցին։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ. Գաղթականներու յանձնաժողովին գործերը բազմացած ըլլալով յանձնաժողովին աւագ անդամ կարգուեցաւ Կայս. Պալատին երկրորդ քարտուղար ու սենեկապետ Իզզէթ փաշա։ Անդամ կարգուեցան նաեւ պետական Խորհուրդին օրէնսդիր ճիւղին անդամներէն Րէֆիք և Րէշիտ պէյերը։ Յանձնաժողովը երէկ գումարուելով խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ Նախագահ Սայիտ փաշա, որ հիւանդ էր, ապաքինեցաւ։

ՊԷԼԿՐԱՏԻ օսմ. դեսպան Ֆէթհի փաշա որ արձակուրդով Պոլիս կը գտնուէր, իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻՒ վարչութիւնը որոշած էր ծխախոտի ու սիկառէթի վաճառման մէջ մեճիտիէէն փոխանակ 19ի՝ 20ի ընդունիլ, ժողովրդեան դիւրութեան համար։ Ձեռնհաս պաշտօնարանը, որուն հաղորդուած էր այդ որոշումը, ուզեց գիտնալ թէ բաքէթներէն ո՛րքան ծխախոտ պիտի չեղչուէր եւ յաճախորդը 2 գրուշի ծխախոտ գնելու համար երբ քառորդ մը տայ, ծխավաճառները, առանց վարանելու, 3 գրուշ ետ պիտի տա՞ն և այս պարագան ապահովուա՞ծ է։

ՇԻՐՔԷԹԻ վարչութիւնը պայմանագրութիւն մը կնքեց Արմսթրօնկի նաւարանին հետ, որ երկու փոքր շոգենաւեր պիտի շինէ Պէշիքթաշի, Սկիւտարի, Գատըգիւղի, Սալը բազարի ու Սիրքէճիի միջեւ երթեւեկելու համար։ Այս շոգենաւերէն իւրաքանչիւրը 1658 անջատ մասերով հոս պիտի բերուին և Շիրքէթին Խասգիւղի գործարանին մէջ պիտի կազմուին։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐ.— Անցած շաբաթ գէշեր Բէրսէլէ գիւղախումբին Նէվլինջա գիւղին մէջ զինուորական ջոկատի մը և 22 հոգինոց աւազակախումբի մը միջեւ ընդհարում մը կատարուելով, աւազակները ամբողջովին ձերբակալուեցան, որոնց երկուքը մեռած և երեքն ալ վիրաւոր։

ՌՈՒՄԷՆ ԲԱՆԱԿԻՆ մեծ զաւրափորձերուն իբր օսմ. պատուիրակ ներկայ պիտի գտնուին Պուքրէշի դեսպանատան զինուորական կցորդ Հաֆզ Շէվքէթ պէյ և Ալի Րիզա պէյ։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ԵՒ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ վարչութիւնը որոշեց զեղչ մը կատարել սահմանակից նահանգներու եւ գաւառներու միջեւ փոխանակուած անհատական հեռագիրներուն սակագինին վրայ։ Այս միջոցը թէ ժողովուրդին դիւրութիւն մը պիտի ըլլայ և թէ միեւնոյն ժամանակ հասոյթի միջոց մը նոյն վարչութեան։

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ.— Եգիպտոսի Կապպարի կոչուած տեղը կատարուած պեղումներէն երեւան հանուեցաւ հնօրեայ դամբարան մը, որ կը գտնուի Օմ-Բէքպապա բլրակին հիւսիս արեւելեան ստորոտը։ Այս դամբարանը փորուած է ապառաժին մէջ, 20 քառակուսի ոտք դուռով մը, որուն վերը դէպի խորը կ'երկարի և պատուանդան է խորանի մը։ Գերեզմանը ուղղանկիւն ձեւով է և 9 ոտք բարձրութիւն ունի հաւասար բարձրութեամբ։ Առաստաղին վրայ կային 81 քառակուսի մետաղներ, որոնք պատկերներ և դիմագծեր կը ներկայացնէին։ Գոյները նկարէն էին։ Դրան ծայրը հսկայական չիրիմ մը կայ, որ ամբողջ դամբարանին լայնութիւնը կը գրաւէ։ Այն գիւտը մեծ կարեւորութիւն ունի։

ՑՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Երկրաշարժի ցնցումներ լսուեցան Անատոլուի զանազան կողմերը։ Խարբերդի, Մալաթիայի, Ակնի, Արաբկիրի և Բէշանի մէջ բաւական զօրաւոր ցնցումներ զգացուեցան։ Ալպիստանէն (Զէյթուն) կը գրեն մեզի թէ երկրաշարժի խիստ բուռն ցնցում մը տեղի ունեցած է, արեւելքէն արեւմուտք։ Բնակիչները խուճապի մատնուելով տուներէ դուրս փախան։ Ոչ է կարեւոր վնաս չկայ, միայն խարխուլ տուն մը փլաւ։ Խարբերդէն ալ կը գրեն թէ երկրաշարժի ցնցումներէն քաղաքին և Մէզրէի մէջ կենդանի կորուստ չկայ։ Մէզրէի մէջ շատ շէնքեր ճեղքուեցան և վնասուեցան։ Ժողովուրդը վրաններու տակ ապաստանեցաւ։ Գիւղերը, ամէնէն աւելի Բէզօրիկ և Մօրնիկ գիւղերը վնասուեցան և տասնեակ մը անձինք փլատակներու տակ մնալով մեռան։ Բէզօրիկի եկեղեցին, որ Խարբերդի ամէնէն գեղեցիկ եկեղեցին է, ծանր վնասներ կրեց, այնպէս որ նորոգութեան կը կարօտի։ Մէզրէի բանտն ալ վնասուած ըլլալով, բանտարկեալները Խարբերդի բանտը փոխադրուեցան։ Մալաթիոյ ճամբուն վրայ Քէօմիւր խան օթեւանը անբնակելի դարձաւ։ Երկրաշարժի առաջին զօրաւոր ցնցումին ատենն, աւազաններու ջուրերը մինչեւ երկու մէթր հեռու նետուած են։

ՉԱՐԱՇԱՀՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁ ՄԸ. — Իզմիրի ամէնէն բազմամարդ փողոցներէն մէկուն մէջ, անցորդները խիստ յանդուգն արարք մը տեղի ունեցաւ։ 15 տարու աղջիկ մը, որ դերձակութեան աշխատանոցի մը պաշտօնեաներէն էր, իր գործատեղին կ'երթար ձեռքը տուփով մը, որուն մէջ շրջազգեստ մը կար։ Աղջիկը երբ Մալթէզ փողոցէն կ'անցնէր, կին մը զայն կանչեց, թէ գայ նայի իր մէկ շրջազգեստը զոր ձեւափոխել կ'ուզէ։ Աղջիկը, առանց կասկածելու մտաւ հրաւիրուած տունը, որու բակին մէջ անմիջապէս շրջապատուեցաւ քանի մը անծանօթներէ, որ զայն սենեակ մը փակեցին, դուռը կղպելով։ Հեզ աղջիկը, խելայեղած այս անակնկալէն, փորձեց կղպանքը կոտրել, բայց անօգուտ, որով սկսաւ ճչալ, աղաղակել. Իր ձայնը բարեբաղդաբար լսեց Իզմիրի Յունաց հիւանդանոցին պաշտօնեաներէն Սօթիրօբուլօ, որ նոյն պահուն հոնկէ կ'անցնէր։ Սօթիրօբուլօ հասկցաւ դրացիներէն թէ նոյն տունը թեթեւաբարոյ կիներ կը բնակէին, ուստի կասկածելով թէ մի գուցէ դէպք մը կ'անցնի կը դառնայ ներսը, սկսաւ դուռը զարնել, բայց ո և է պատասխան չտրուեցաւ։ Մինչ այս մինչ այն ուրիշ անցորդներ ալ հաւաքուեցան, և տանիները վախնալով որ ոստիկանութիւնը կուգայ, դուռը բացին։ Այս պահուս ալ աղաղակները չէին լսուեր։ Սօթիրօբուլօ, քանի մը հոգիի հետ ներս մտաւ և յաջողեցաւ գտնել ու բանալ այն սենեակը ուր արգելափակուած էր աղջիկը։ Տարաբաղդ աղջիկը մարած ինկած էր յատակին, Դժուարաւ կարելի եղաւ արթնցնել և իր աշխատանոցը փոխադրել զայն։

ՌՕՏՕ.— Պանտըրմայէն կը գրեն թէ, անցածները, Նազրէթ անուն անձ մը, բաղդական խնկարկութիւն կատարելէ ետք երբ տուն կը դառնայ, կը տեսնէ որ մէկ դրացուհին անական գործերով կը զբաղի, անկիւն մը քաշուած։ Նազրէթ, բարկացած էր անոր, ուստի տարիքը յարմար սեպելով, հոն պատառոտ կացինը կը խլէ և կը վազէ անոր վրայ։ Աղջիկը սարսափահար, կը սկսի աղաղակել և փախչիլ, որով կացինին հարուածը թեթեւ կերպով կը հանդիպի իր մարմնոյն։ Վիրաւորը կը դարմանուի։

ՀԻՆԳ ՕՐ... ՀՈՐԻ ՄԷՋ.— Գինօվի մը յիշատակներ.— Անցեալ օր, Պոլիս, Շէհիր Էմինի, Եէնի Մահալլէի թաղին մէջ խիստ զուարճալի դէպք մը երեւան եկաւ։ Քանի մը տղաք երբ կը խաղային այդ կողմերը բանջարանոցի մը մէջ, ուզեցին քար նետել հորը։ Ուստի հոն գացին, բայց նախ վար նայեցան իրենց խաղի ասպարէզը ճըշդելու համար։ Այս միջոցին, շփոթութեամբ ստուեր մը նշմարեցին հորին մէկ անկիւնը եւ կասկածելով թէ մի՛ գուցէ մարդ մըն է, փութացին իմացնել պարտիզպանին։ Ան եկաւ, նայեցաւ, և ինքն ալ նշմարեց մարդկային հետք մը, և խնդիրը անմիջապէս տեղեկագրուեցաւ ոստիկանութեան։ Ոստիկանները իրաւ ալ տեսան որ մարդ մը կար հոն, մինչեւ կէս մէջքը թաղուած տիղմի մէջ։ Անմիջապէս սանդուխ մը դրին և հանեցին, բայց մարդուն վրայ շարժում չէր մնացած։ Երբ հարցումներ կ'ուղղուէին, Նորաբնակը թեթեւ շարժումով մը փորը ցոյց տուաւ։ Հասկցուեցաւ որ անօթի էր, ուստի քիչ մը ուտելիք մատակարարուեցաւ, ճաշակելէն ետք, մարդուն խելքը գլուխը եկաւ։ Մարդուն դէմքը և գլուխը վիրաւորուած է, և ոտքերն ալ ջուրին մէջ մնալէն ուռեցած, որով դեղարան մը տարուելով դարմանուեցաւ։ Հոն, պատասխանելով հարցումներուն ըսաւ թէ ինք մսավաճառ մըն է, Մէհմէտ անուն։ Ասկէ հինգ օր առաջ գլուխը աղէկ մը տաքցուցած երբ կ'անցնէր նոյն պարտէզէն, ոտքը սահեցաւ և երբ աչքերը բացաւ տեսաւ թէ հորի մը յատակը կը գտնուի։ Ուզեց ելլել, խալսիլ, բայց իր ամէն փորձը մէյ մէկ նոր քայլ կ'ըլլար դէպի վար, տիղմին մէջ գիշեր ցերեկ մնաց, տատանք ոտքի վրայ և նոյն իսկ այդպէս քնացած։ Հորին ջուրը խմելով կ'ապրէր։ Շարունակ օգնութիւն կը պոռար, բայց ոչ մէկը կուգար։ Ձեռ ըլլալուն պարտիզպանն ալ ջուր չէր քաշեր։ Հետեւաբար յուսահատ ու լքուած կը սպասէր վախճանին, երբ այսպէս անակնկալ կերպով ազատուեցաւ։

ՍԻՐՈՅ ՑԱՒԸ.— Սիրքէճիի կողմը Մէհմէտ անուն երիտասարդ մը, 18ը տարեկան, սիրահարած էր նոյն կողմերը բնակող Անիքա անուն աղջկան մը։ Վերջերս իմանալով որ Անիքա նշանուեր է Տիմիթրի անուն երիտասարդի մը, Մէհմէտ յուսահատեցաւ և աղէկ մը արբենալէ ետքը, ինքզինքը անօթին տակէն վիրաւորեց դաշոյնով։

ՓԼՈՒԶՈՒՄ.— Էօրթաքէօյի Չէրքէզ Թաղը բնակող 60 տարեկան մօտ անձաւանուշ և անօթ Աննա անուն այրին՝ որ երբեմն վրայ իր երկու սիրասուն հարազատները անօգուտ հիւանդութեամբ մը կորսնցնելու գժտագըութիւնը ունեցած էր քիչ մնաց խիստ ցաւալի դէպքի մը զոհ կ'երթար։ Հոկտ. 20ին կիրակի իրիկուան ժամը 4ին ատեններ, մինչ Աննա տուտուն իր տան մէջ կը քնանար յանկարծ տունը ահագնակոչ ճարճատումներով, ի հիմանէ կը փլի, քանի որ երկար տարիներու անցումութեան մէջ կիսախարխուլ վիճակի եկած էր։ Հէգ Աննա տուտուն փլուզումներու մէջ կ'աննետանայ։ Դըրացիք իսկոյն օգնութեան հասնելով՝ կը ձայնեն Աննա տուտուին՝ որուն ազդուն ու տկար ձայնը օգնութեան կը կանչէր։ Ներկաները փլատակները մաքրելով մեծ դժուարութեամբ կը գտնեն արկածեալը, որ՝ անկողնին մէջ մեռելի ձեւով, իր օրհասին կսպասէր։ Բարեբաղդաբար, տանիքին հսկայ սիւներէն երկուքը իրարու կառչելով պաշտպանած էին զայն ճզմելէ։ Ազատարարները կը փոխադրեն զայն դրացի Աղասի Աղայի տունը։ Աննա տուտուին ճախորդութիւնը դեռ լմնցած չէր։ Աւջի իրիկուընէ վառ եղող կրակարանը շլբըջելէն՝ փլատակները կսկսին բռնկիլ, և ահա արկածի վայրը հրդեհի վայրի կը փոխուի։ Սակայն տեղացիք, անոր ալ առաջքը առնելով՝ կը յաջողին մարել զայն։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 19 Դեկտեմբեր. — Նախագահ Ռուզվէլթ յայտարարեց Խաղաղութեան միջազգային դիւանին մէկ պատուիրակութեան թէ իրաւարարութեան կիրառումը այն գործերու մասին որոնք երբեմն պատերազմ առաջ կը բերէին, երկիրներու միջեւ ամէն տեսակ դժուարութիւնները պիտի բառնայ եւ պիտի կրնայ ապահովել ընդհանուր խաղաղութիւնը։ Նախագահը ըսաւ թէ պաշտօն պիտի յանձնէ Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին ամերիկեան պատուիրակներուն այդ մտօքով գործելու։

ԼՈՆՏՈՆ.— Շանկայէն կը հեռագրեն Տէյլի Նիւզի թէ տեղւոյն չինական փոխարքան գոհացում տուաւ Անգլիոյ՝ բացման համար այն դատարանին զոր Չին չէր ուզեր բանալ ո՛րքան ատեն որ այժմու անգլիական ներկայացուցիչը չքաշուի։ Չինու ժողովուրդը, սակայն, դեռ հանդարտած չէ, Անգլիական թնդանօթակիր մը Շանկայ ղրկուեցաւ։

ՄԱՏՐԻՏ.— Իտալիա, Պելճիքա, Ռուսիա, Հոլանտա ու Անգլիա կ'ընդունին Մարոքի գործերուն Դեսպանախորհուրդին Մատրիտ փոխադրուիլը։ Գերմանիա վերապահութիւններ կ'ընէ։ Կրնայ ըլլալ որ գումարումը Սէվիլէի կամ Մալակայի մէջ տեղի ունենայ։

ԲԱՐԻԶ.— Մարոքի Դեսպանախորհուրդին գերման պատուիրակ ֆոն Ռատովից Բարիզ ժամանեց։

ՀՌՈՄ.— Երեսփ. Ժողովը մերժած ըլլալով երեսփոխանի մը կողմէ ներկայացուած օրակարգ մը, զոր ընդունած էր վարչապետ Մ. Ֆորթիս, Դահլիճը հրաժարեցաւ։ Թագաւորը դեռ որոշում մը չէ տուած։ Ընդունեց Երեսփ. Ժողովի և Ծերակոյտի նախագահները։ Հաւանական է որ Մ. Ֆորթիս կազմէ նոր Դահլիճը։ Յայտնի չէ թէ Մ. Թիթթոնի պիտի մնա՞յ արտաքին գործոց նախարար։

ԲԱՐԻԶ.— Հրամանագրուեցաւ երկրորդ վերաքննութիւն մը Տրէյֆիւսի դատին որ պիտի սկսի Յունուար 15ին։

—Ժիլ Պլաս Մ. Ռուվիէն կ'առաջարկէ իբր նախագահական ընտրելի, և վստահութիւն կը յայտնէ որ ամէն ձեռնհաս անձինք անոր պիտի տան իրենց քուէն։

—Բուռն փոթորիկ կը տիրէ Մանշի մէջ։ Հեռագրական հաղորդակցութիւնները խզուեցան մէկ քանի ժամ։ Ֆրանսական ծովեզերքներուն մօտ երկու նաւ ընկղմեցաւ։

—Ստորերկրեայ երկաթուղիին մէջ, փլուզում մը տեղի ունեցաւ։ Զորս գործաւորներ մեռան և երկուքն ալ վիրաւորուեցան։

ԼՈՆՏՈՆ.—Քանատայի վարչապետ Մր. Ուիլֆրիտ Լօրիէ Ուաշինկթընէն պիտի երթայ առեւտրական պայմանագրի մը վրայ բանակցելու համար Մր. Ռուզվելթի հետ։

ԲԱՐԻԶ.— Պերլինի մէջ գնումներ ըլլալուն համար Սակարանին մէջ գիները վրայ դրին։

ԱԹԷՆՔ.—Վարչապետ Ռալլի հրաժարեցաւ և Թագաւորը Մ. Թէոտոքիսի յանձնեց նոր Դահլիճին կազմութիւնը։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

6/19 Դեկտեմբեր 1095

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուան գոցուեցաւ	Օ.Ո.	98.13½
Երէկուան էն բարձր գինը	»	98.15
» էն վար գինը	»	98.08

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուան գոցուեցաւ	ֆր.	132.26
Երէկուան էն բարձր գինը	»	132.75
» էն վար գինը	»	132.15

[illegible]

«ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ»

Մեր Առեւտրական Բաժնին մէջ հաճոյքով է որ կ'արձանագրենք նոր երկասիրութեան մը կերպարանաւորումը։ Մանօթ բանասէր Մարկոս էֆ. Աղաբէկեան գլուխ հանած է իր Պատմութիւն ընդհանուր վաճառականութեան անուն երկասիրութիւնը, որ կը խօսի բոլոր ազգերու վաճառականութեանը վրայ։

Այս գործէն նմոյշ մը 80ական չըրջանին Արկրագունս ամսեայ հանդէսը պարբերաբար հրատարակած էր արդէն, ուր կը տեսնուէր Ռուսաց վաճառականութեան ծագումն և ծաղկումը, լայն հայեացքով մը։ Անկէ առաջ, բանասէր հեղինակը լոյս ընծայած էր նաև Պատմութիւն նախնեաց վաճառականութեան անուն աշխատասիրութիւնը։ Կ'երեւի թէ ներկայ գործը այս բոլորին խտացումն է, ընդարձակուած և ժամանակակից ներկայ վաճառականութեան չարունակութեամբը ճոխացած, զոր ձեռագիր վիճակի մէջ, լայնատեսակ հատորով մը, հեղինակը ուղղած է ի Նիւ Եորք Թաշճեան Յովհաննէս էֆ.ի, անձկագին սպասելով անոր հնչուն գնահատմանը։

Մենք որչափ որ մօտէն գիտենք, այս գործը Եւրոպացի անտեսագէտներու աշխատասիրութիւններէն քաղուածոյ մըն է։ Ամէն պարագայի մէջ, գնահատութեան արժանի է որ իր ծերունազարդ տարիքին մէջ Աղաբէկեան էֆէնտի ինքզինքը կը նուիրէ հանրօգուտ և չինիչ երկերու, որպիսին է Պատմութիւն ընդհանուր վաճառականութեանը։

ՍԻՄՈՆ ՉԷՕՄԼԷՔՃԵԱՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1905 Դեկ. 6 Երեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Ներմակ Ատուզին օխան		$40^1/_2$-41	ղր.
» երկրորդ	»	39-40	»
Մախլիւթ	»	38-37	»
Զավդարը	»	34	»
Սէրթ առւզին, օխան		43	ղր.
» միջին տեսակ		39-$41^1/_2$	»

Այսօր ժամանեց 20 վակոն ցորեն Ա. [illegible]

ԱԼԻՒՐ

Յողական ջըրմը Ա. պարկը		77-78	ղր.
» » Բ.	»	73	»

ԲՐԴ

Օխան $18^3/_4$-19 [illegible]

ՏԱՐԻ

Պէջաոէճէ 14 ղրշ. գրիւք

Մէրսին և Ռումէլի $12^1/_2$-13 ղրշ. գրիւք

ԱՄԷՆ ՏԵՂ
ՓՆՏՌԵՑԷՔ
ՆՇԱՆ-ՊԱՊԻԿԵԱՆ
ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ 1906 Ը. ՏԱՐԻ

Բոլոր անոնք որ երկար ապրիլ կ'ուզեն
Բոլոր անոնք որ կը ծանձրանան
Բոլոր անոնք որ խնդալ կ'ուզեն
Բոլոր մեծ հայրիկներն ու բոլոր մեծ մայրիկները
Բոլոր մեծերն ու բոլոր պզտիկները

ԱՄԷՆՔԸ,
ԱՄԷՆՔԸ ԹՈՂ ԿԱՐԴԱՆ
ՆՇԱՆ-ՊԱՊԻԿԵԱՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ
Որ ամէն տեղ կը գտնուի եւ նաեւ
Նշան-Պապիկեան Գրատունը
ԳԻՆ 5 ՂՐՈՒՇ
ԳԱՒԱՌԻ ՀԱՄԱՐ 6 ՂՐՈՒՇ

ԳԻՒՂԱՑԻԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

Գիւղացիին բարոյական անկման է'ն առաջին սկզբնապատճառն է իր ագիտութիւնը։

Երկրորդ՝ գիր-կարդալ չունենալով, իր հաշիւներուն խպառ անտեղեակ կ'ըլլայ գիւղացին, ի մեծ վնաս թէ՛ իր դրամագլխոյն, թէ՛ կալուածքին, թէ՛ տալիքին և թէ առնելիքին։ Միմիայն ծախսել գիտէ անխորհրդաբար. ինչո՞ւ.— որովհետեւ քաղաքացի խանութպաններ կամ սեղանաւորներ կը պահանջեն իրմէ ու այդ պահանջողները ուղղամիտ մարդիկ ըլլալու են անշուշտ իր տկար դատողութեան համեմատ, որոնք սակայն, աւա՜ղ, շատ հեղ գառնազգեստ գայլեր կը դառնան իրենց վաշխառուի պատառող ժանիքներով ու խարդաւանող քծինքներով, որոնց զոհ կ'երթայ գեղջուկին խեղճուկ միամտութիւնը։

Երրորդ՝ գիւղացին չունի առեւ- [illegible]

[illegible]

ԱՐՄԷՆ ՀԱՅԱԳՈՐԾԵԱՆ

Վան

ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷՐՑՈՒ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐՈՒ
ԵՒ
ՆՄԱՆՕՐԻՆԱԿ ՆՈՒԷՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Դիմել՝ ՕԶԱՌԹԻՒԶԸ ՏԸ ՊՕ'ԶԱՌ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
(Ա. Մ. ԳԱՐԻՊԵԱՆ)
44, Եիւքսէք Գալտըրըմ, 44
ՂԱԼԱԹԻԱ, Կ. ՊՈԼԻՍ 1—20
Վաճառատունը բաց է Կիրակի օրերը

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՌՈՎՀԱՆՆԷՍ Ճ. ԳԱՅԱԷՐԵԱՆ

ԳՐԵՑ ՕԹԹՕԼԷՆԿՈՒԻ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ՍԻՄՈՆ ՉԷՕՄԼԷՔՃԵԱՆ

ՉՆԱՇԽԱՐՀԻԿ ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԺԴ.
ԸՆԴՄԻՋՈՒԱԾ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Փոքրիկ միջադէպ մը տեղի ունեցաւ, որուն գիտակից չէր Տօրա։ Եկեղեցի [illegible]

մարգարտազօծ հիանալի կերպաս մը, և անոր վրայ աւելցուցէք չքեղ ժան- [illegible]

ցին պատասխան մը չկրցան տտանալ։ Ոմանք խորհեցան որ սխալ մը ըլլալու էր և թէ հարսն ու իր բարեկամները ուշ մնացած էին։ Կացութիւնը շատ անախորժ կ'ըլլար, վասն զի խորանին [illegible]

[illegible]

Մինչեւ անգամ մը ևս ի գերեւ հանելու Մր. Պէրնսի կարգադրութիւնը, քաղաքական ամուսնութիւնը կրօնականէն առաջ կատարելով։

ԺԵ.
ՄՐ. ՄԻՉԸԼ ՇԱՏ ՄԸ ԲԱՆԵՐ ԿԸ ԲԱՑԱՏՐԷ

Նիւ Եօրք հասնելէն անմիջապէս ետքը, Մր. Պէրնս իր գրասենեակը գացած և քիչ մը զարմացած էր Լիւսէդը հոն գտնելով։

—Է՛, ի՞նչ եղաւ նայինք, հարցուց անոր։

—Հոս եկայ որ կարենամ անմիջապէս խօսիլ ձեզի հետ, ըսաւ աղջիկը։ Կորսնցնելու ժամանակ չունինք։

—Ինչո՞ւ։ Ի՞նչ կայ։

—Իսպ Օրէնքի նամակատունէն տեղեկութիւն առնելու ձեր ծրագիր [illegible]

[illegible]